Euroopan parlamentti
2019-2024

Istuntoasiakirja

A9-0147/2020

4.9.2020

MIETINTÖ

romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta: romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa
(2020/2011(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Romeo Franz

Valmistelija (*):

Tomáš Zdechovský, työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla

SISÄLTÖ

Sivu

PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA 3

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 9

TYÖLLISYYDEN JA SOSIAALIASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 29

KULTTUURI- JA KOULUTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 45

NAISTEN OIKEUKSIEN JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVON VALIOKUNNAN LAUSUNTO 49

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA 58

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA 59

PERUSTELUT – YHTEENVETO TOSISEIKOISTA JA HAVAINNOISTA

Menettely

Esittelijälle annetiin marraskuussa 2019 tehtäväksi laatia mietintö romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden täytäntöönpanosta ja romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunnasta Euroopassa.

Esittelijä on nimittämisensä jälkeen koonnut tietoja ja tukeutunut muun muassa seuraaviin lähteisiin:

– Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun arviointi romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen vaikutuksista

– Euroopan komission, Euroopan unionin perusoikeusviraston, muiden asiaankuuluvien elinten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen laatimat kertomukset ja tutkimukset

– tietojenvaihto asiaankuuluvien institutionaalisten toimijoiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Yhteenveto tosiseikoista ja havainnoista

Romanit ovat Euroopan suurin etninen vähemmistö. Euroopassa asuvista arviolta 10-12 miljoonasta romanista noin 6 miljoonaa elää EU:ssa, ja useimmilla heistä on jonkin EU-maan kansalaisuus[1]. Merkittävä osa Euroopan romaneista elää syrjäytyneinä maaseudulla ja kaupunkialueilla, ja heidän sosioekonomiset olosuhteensa ovat hyvin heikot. Romanien syrjintä, sosiaalinen syrjäytyminen ja eriytyminen vahvistavat toisiaan vastavuoroisesti. Romanien mahdollisuudet saada laadukasta opetusta ovat rajalliset, heillä on vaikeuksia päästä työmarkkinoille, heillä on enemmän työttömyyttä ja enemmän epävarmoja työsuhteita, mikä heikentää sosiaalista osallisuutta ja mahdollisuuksia vähentää köyhyyttä työmarkkinoiden avulla, mikä taas johtaa alhaiseen tulotasoon ja rajallisiin mahdollisuuksiin saada laadukkaita terveydenhuoltopalveluja sekä huonoon terveyteen ja heikkoihin elinoloihin. Nämä olosuhteet puolestaan johtavat siihen, että romanien kuolleisuus on muita korkeampi, elinajanodote lyhyempi sekä vaara kuolla ennenaikaisesti kroonisiin ja ei-tarttuviin tauteihin, kuten syöpään, on suurempi.[2]

Euroopan unionin perusoikeusviraston vuonna 2016 julkaiseman vähemmistöjä ja syrjintää koskevan toisen kertomuksen mukaan *noin 80 prosenttia romaneista yhdeksässä EU:n jäsenvaltiossa, joissa romaniväestö on suurin, elää maansa köyhyysrajan alapuolella*, *joka kolmannen romanin kodissa ei ole juoksevaa vettä, joka kolmas romanilapsi asuu kotitaloudessa, jossa joku on mennyt nälkäisenä nukkumaan vähintään kerran edeltävän kuukauden aikana, ja 50 prosenttia 6–24-vuotiaista romaneista ei käy koulua*. Euroopan unionin perusoikeusviraston vuoden 2019 romaneita ja travellereita koskeva tutkimus vahvistaa tämän ja siinä todetaan, että dramaattisen monet henkilöt ja lapset joutuivat menemään nälkäisenä nukkumaan ainakin kerran edellisen kuukauden aikana ja että lähes puolet (45 prosenttia) kuudessa EU:n jäsenvaltiossa asuvista romaneista ja travellereista koki

[1] Euroopan komissio: Who are the Roma?
[2] ”Roma Education in Europe, Practices, policies and politics”, Maja Miskovic (toimittaja), 2013.

joutuneensa syrjinnän kohteeksi ainakin yhdellä tutkimuksen kattamista elämänalueista edellisten 12 kuukauden aikana[3].

Edellä kuvatun perusteella voidaan päätellä, että romanit kohtaavat syrjintää eikä heillä ole tasapuolisia mahdollisuuksia käyttää julkisia palveluita.[4]

Vuonna 2011 komissio kehotti laatimaan romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita. Sen varmistamiseksi, että jäsenvaltioissa otetaan käyttöön tehokkaita toimintapolitiikkoja, komissio ehdotti romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden suunnittelua tai, jos sellaisia oli jo laadittu, niiden mukauttamista niin, että niillä saavutetaan romanien integraation edistämistä koskevat EU:n tavoitteet. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kohdennettuja toimia, ja niitä varten olisi varattava riittävästi (kansallista, EU:n ja muiden tahojen myöntämää) rahoitusta. Komissio ehdotti keinoja purkaa esteitä EU:n rahoituksen tehokkaammalta käytöltä ja loi perustan seurantamekanismille.

EU:n puitekehyksellä romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille kannustetaan jäsenvaltioita (ja laajentumisprosessissa mukana olevia maita) hyväksymään kattava romanien integraation edistämistä koskeva lähestymistapa, valtavirtaistamaan romanien osallisuutta politiikan välineiden, säädösten ja rahoitusvälineiden avulla, hyväksymään romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita ja perustamaan koordinointi-, kuulemis- ja seurantamekanismeja. Romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan nykyisen, vuoden 2020 loppuun asti voimassa olevan, EU:n puitekehyksen päätavoitteena oli edistää romanien tasavertaista kohtelua ja sosiaalista ja taloudellista integroitumista eurooppalaisiin yhteiskuntiin. Siinä esitettiin myös erityiset koulutus-, työllistymis-, terveydenhoito- ja asumispalveluja koskevat romanien integraatiota edistävät tavoitteet, jotka jäsenvaltioita kehotettiin hyväksymään. Erityisesti jäsenvaltioita kehotettiin

– varmistamaan, että kaikki romanilapset suorittavat peruskoulun,

– poistamaan romanien ja muiden väliset työllistymistä koskevat erot,

– poistamaan romanien ja muiden väliset terveydentilaa koskevat erot,

– poistamaan romanien ja muiden väliset asumista ja yleishyödyllisiä palveluja (vesi- ja sähköhuolto) koskevat erot.

EU:n tasolla komissio perusti koordinointi- ja kuulemisrakenteita ja -mekanismeja, otti käyttöön rahoitusta ja toteutti EU:n puitekehyksen tavoitteiden täytäntöönpanon seurantatoimia. Komissio on tehostanut romanien integraatiosta jäsenvaltioiden kanssa käymäänsä vuoropuhelua erityisesti perustamalla lokakuussa 2012 romanien integraatiota edistävien kansallisten yhteysviranomaisten verkoston, jossa keskustellaan ratkaisuista yksilöityihin haasteisiin.

Romaneja koskevaa EU:n puitekehystä vahvistettiin vuonna 2013 neuvoston suosituksella romanien integraatiota edistävistä tuloksellisista toimenpiteistä.[5] Suosituksessa painotettiin

[3] Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Roma and Travellers Survey 2019, selected key findings from six EU Member States, including the UK” (luonnos, ennakoitu julkaisuajankohta: heinäkuu 2020).
[4] Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus – Poimintoja tuloksista”, 2016.
[5] Jäsenvaltioissa toteutettavista romanien integraatiota edistävistä tuloksellisista toimenpiteistä 9. joulukuuta 2013

voimakkaasti kahta monialaista kysymystä: syrjinnän ja köyhyyden torjuntaa. Siinä esitettiin myös vuodesta 2016 sovellettava jäsenvaltioiden raportointivelvoite, joka auttaa eurooppalaisen seurantajärjestelmän kehittämisessä. Joulukuussa 2016 annetuissa neuvoston päätelmissä romanien integraatiota edistävän prosessin nopeuttamisesta vahvistettiin jäsenvaltioiden sitoutuminen.

Nykyisen romaneja koskevan EU:n puitekehityksen arvioinnin tulokset ja niiden käyttäminen vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan romanitaustaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskevan EU:n direktiivin laadinnassa.

Nykyinen vuoteen 2020 ulottuva romanien integraatioita edistäviä kansallisia strategioita koskeva EU:n puitekehys kehittyy. Jo sen perustamista pidetään saavutuksena, ja se edusti käännekohtaa Euroopan romaniyhteisöille. Se nosti romanitaustaisten henkilöiden sosiaalisen integroitumisen Euroopan unionin poliittisen toimintaohjelman kärkisijoille ja loi jäsenvaltioille painetta kehittää kansallisia strategioita.

Ei-sitovana toimintapoliittisena välineenä se toimii politiikan koordinoinnin, kuulemisen ja seurannan kehyksenä, ja siinä esitetään romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevia kohdennettuja toimintapoliittisia suosituksia. Kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaisten päättävät, varaavatko ne suositusten perusteella hallinnollisia resursseja ja toteuttavatko ne niiden perusteella konkreettisia toimintapoliittisia toimia ja miten ne tämän tekevät.

Näin ollen komission kertomuksessa vuoteen 2020 ulottuvia, romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen arvioinnista todetaan seuraavaa: *”Vaikuttavuus romanien integrointia koskevien tavoitteiden saavuttamisen edistymisessä on arvioitu kaiken kaikkiaan vähäiseksi ja alueiden ja maiden välillä on suuria eroja. Koulutuksen alalla edistymistä on havaittu eniten (parannuksia koulunkäynnin keskeyttämisessä, varhaiskasvatuksessa ja oppivelvollisuudessa mutta heikennys koulujen erottelussa). Romanien oma arvio terveydentilastaan on parantunut, mutta terveydenhuollon saatavuus on edelleen heikkoa. Parannusta ei ole havaittu työllistymisessä, ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien romaninuorten määrä on jopa kasvanut. Asumistilanne on edelleen vaikea. Joitakin parannuksia on havaittu köyhyyden torjuntaa koskevassa yleistavoitteessa. Romanivastaisuus ja viharikokset aiheuttavat edelleen suurta huolta, vaikka onkin näyttöä siitä, että romanien palvelujen saatavuudessa kokema syrjintä on jonkin verran vähentynyt joillakin aloilla.”*[6]

Opintonsa toisella asteella keskeyttäneiden romanioppilaiden määrä laski vuosina 2011–2016 keskimäärin 87 prosentista vuonna 2011 68 prosenttiin vuonna 2016. Koulukäynnin varhaisessa vaiheessa keskeyttäneiden romanien osuus on edelleen erittäin suuri koko väestön koulunkäynnin varhaisessa vaiheessa keskeyttäneiden henkilöiden määrään verrattuna kaikissa tutkimukseen osallistuneissa maissa.[7]

---

annettu neuvoston suositus

[6] Euroopan komissio: Kertomus vuoteen 2020 ulottuvia, romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen arvioinnista.

[7] A persisting concern: anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion, s. 28, Euroopan unionin perusoikeusvirasto, 2018.

Vuonna 2019 vielä 68 prosenttia romaneista jätti koulun kesken varhaisessa vaiheessa. Lisäksi ainoastaan 18 prosenttia romanilapsista siirtyi korkeamman koulutuksen piiriin, ja poissaolojen ja koulunkäynnin varhain keskeyttäneiden määrä on romanien keskuudessa merkittävästi muita korkeampi.[8]

Romanien ja muiden välinen ero työllisyyden alalla on merkittävä, mukaan lukien ero työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien osalta. Useimmissa jäsenvaltioissa romanien työllisyysaste on noin 40 prosenttia, kun taas työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien romanien osuus nousi keskimäärin 56 prosentista 63 prosenttiin vuosina 2011–2016[9].

Asumisen puutteet ovat edelleen merkittäviä: noin 30 prosenttia romaneista elää edelleen ilman vettä asunnoissaan ja 36 prosenttia ilman WC:tä, suihkua tai kylpyhuonetta[10].

Sairausvakuutuksen piiriin kuuluneiden romanien osuudessa/määrässä tapahtui vain vähän edistystä vuosina 2011–2016. Kansallisen sairausvakuutuksen piiriin kuuluvien romanien osuus oli 76 prosenttia, mikä on merkittävästi pienempi osuus kuin muiden kuin romanien keskuudessa. 68 prosenttia romaneista arvioi terveydentilansa ”hyväksi” tai ”erittäin hyväksi”. Yli neljännes romaneista koki terveydentilansa rajoittavan toimintaansa, ja 22 prosentilla romaneista on pitkäaikaissairauksia tai pitkäaikaisia terveysongelmia. Romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevassa puitekehyksessä todetaan, että EU:ssa miesten syntymähetken elinajanodote on 76 vuotta ja naisten 82 vuotta. Romanien syntymähetken elinajanodotteen arvioidaan olevan 10 vuotta matalampi. Lisäksi on todisteita siitä, että imeväiskuolleisuus on romaniyhteisöissä paljon korkeampi kuin EU:n 4,3 tuhatta syntynyttä kohti.

Näin ollen voidaan päätellä, että nykyisen puitekehyksen suurin heikkous on se, ettei se ole sitova. Se on ei-sitova toimintapoliittinen väline, joka perustuu siihen, että jäsenvaltioiden kaikilla hallintotasoilla on poliittista tahtoa toteuttaa kansallisia strategioita, mukaan lukien hallinnollisten resurssien ja määrärahojen varaaminen. Valitettavasti monet jäsenvaltiot ovat laatineet kansallisia strategioita kohdentamatta niiden täytäntöönpanoon riittävästi määrärahoja[11].

Tämän korjaamiseksi ehdotamme vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavaa romanitaustaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskevaa EU:n direktiiviä, joka olisi lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaisi jäsenvaltiot saavuttamaan romanien osallisuutta koskevat tavoitteet. Eri vähemmistöryhmiin kohdistuvan rasismin lisääntyessä jyrkästi tarvitaan poliittista tukea romanien osallisuuden edistämiseksi. Tärkeimpiä sidosryhmiä on aktivoitava ja tulevien EU:n puheenjohtajakausien mahdollisuuksia on tutkittava, jotta voidaan varmistaa poliittinen sitoutuminen vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan mahdolliseen direktiiviin. Tämän lähestymistavan mukaisesti rahoitusta kohdennetaan riittävästi, ja se voisi johtaa kansallisten strategioiden tai toimintasuunnitelmien menestyksekkäämpään täytäntöönpanoon erityisesti alue- ja paikallistasolla. EU:n on kytkettävä poliittiset ja taloudelliset prioriteettinsa direktiiviin. Paikallisia ja kansallisia talousarvioita laadittaessa romanitaustaisten henkilöiden osallisuus

[8] Report on National Roma Integration Strategies: Key Conclusions, Euroopan komissio, syyskuu 2019.
[9] Report on the National Roma integration strategies: Key Conclusions, s. 3, Euroopan komissio, 2019.
[10] Mid-term evaluation of the EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020, final report, s. 41, Euroopan komissio, 2018.
[11] Eurodiaconia: Towards a post 2020 EU Roma Inclusion Strategy, s. 4.

on yksi prioriteeteista. On kehitettävä tehokkaampia ja lujempia seuranta- ja valvontamekanismeja, ja jos direktiivi hyväksytään, komission ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että osoitetut määrärahat käytetään asianmukaisesti eikä väärin.

Toinen kritiikin kohde on englanninkielisen ”Roma”-käsitteen käyttäminen yhteisenä nimityksenä. Vaikka puitekehyksessä korostettiin laajan ”Roma”-yläkäsitteen[12] sisäistä kirjoa, siinä ei tunnustettu romanitaustaisen väestön sisäistä kirjoa. EU:n toimintapolitiikoissa ja keskusteluissa romaneista käytettävä englanninkielinen käsite ”Roma” tai kaksiosainen käsite ”Sinti & Roma” ei kuvaa vähemmistöryhmän heterogeenisyyttä ja romanitaustaiset henkilöt, kuten kalet, manouchet, lovarit, rissende-romanit, boyashit, domit, kalderašit, romanichalit ja sintit, kokevat jäävänsä ulkopuolelle tai ettei heitä oteta huomioon. Roma-ryhmä on yksi romanitaustaisten henkilöiden ryhmistä. Yhteisön jäsenet kritisoivat usein yhden ryhmän nimen käyttämistä muiden ryhmien nimityksenä EU:n toimintapolitiikoissa ja keskusteluissa.

Tämän vuoksi vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavassa romanitaustaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskevassa politiikassa olisi otettava huomioon yhteisön sisäinen heterogeenisyys tärkeimmillä toiminta-aloilla ja varmistettava, ettei ketään unohdeta, mukaan lukien aškaalien, ”egyptiläisten” tai travellereiden kaltaisiin ryhmiin kuuluvat, joilla ei ole vastaavaa etnistä taustaa, mutta jotka leimataan ”mustalaisiksi”. Kaikkiin ryhmiin viitattaessa olisi käytettävä nimitystä romanitaustaiset henkilöt.

Nykyisen puitekehyksen prioriteetit eivät ole johdonmukaisia. Vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevassa politiikassa olisi neljän ensisijaisen kohteen (koulutuksen, työllisyyden, asumisen ja terveydenhuollon) lisäksi erikseen mainittava politiikkaan osallistumisen, romanitaiteen ja -kulttuurin sekä romanikielen ja -historian kaltaiset toiminnan painopistealat.[13]

Jotta tämä tavoite voidaan saavuttaa tehokkaasti, Euroopan komission ja jäsenvaltioiden on sovellettava nykyisen puitekehyksen kehittämisessä käytetyn holhoavan (ylhäältä alaspäin suuntautuvan) lähestymistavan sijasta holhoamatonta lähestymistapaa. Alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan soveltamisen avulla romanitaustaiset henkilöt voisivat osallistua tehokkaammin päätöksentekoon kaikilla tasoilla: myös paikallisten ja alueellisten sidosryhmien (kansalaisjärjestöt, aktivistit, asiantuntijat, yhteisön jäsenet jne.) on osallistuttava romanitaustaisia henkilöitä koskevan vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan julkisen politiikan kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan. Kun sovelletaan holhoamatonta lähestymistapaa, vuoden 2020 jälkeisen ajan kattava romanitaustaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta koskeva EU:n direktiivi laaditaan luotettavampien kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten tietojen perusteella. Tulevat strategiat perustuvat tuoreimpiin saatavilla oleviin tietoihin, sillä nyt päästään tutustumaan useampiin yhteisöihin ja käyttämään useampia merkittäviä ratkaisujen lähteitä romanien tilanteen parantamiseksi kuin vuonna 2011. Näiden tietojen perusteella on laadittava yksityiskohtaisia ja realistisia toimintasuunnitelmia, joille on varattu ennalta kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa talousarvioissa realistiset ja riittävät määrärahat romanitaustaisten henkilöiden sosiaalisen osallisuuden tarpeiden laajuuden perusteella.

[12] Englanninkielinen käsite ”Roma” kattaa eri ryhmät, mukaan lukien romat, gypsy-romanit, travellerit, manouchet, aškaalit ja boyashit. ”Roma” on yleisesti EU:n toimintapoliittisissa asiakirjoissa ja keskusteluissa käytetty käsite.

[13] Revisiting the EU Roma Framework: Assessing the European Dimension for the Post-2020 Future, Open Society Institute, Anna Mirga-Kruszelnicka, maaliskuu 2017, s. 5.

Hyvä esimerkki tästä on Baden-Württembergin osavaltion ja Saksan sintien ja romanien alueyhdistyksen tekemä osavaltiosopimus. Vuonna 2014 perustettiin yhteisneuvosto. Neuvoston jäseniä ovat Baden-Württembergissä asuvat Saksan sintit ja romanit sekä osavaltiohallinnon, osavaltion parlamentin sekä kunnallisten keskusjärjestöjen edustajat. Neuvosto keskittyy ensisijaisesti sintien ja romanien koulutuksen ja kulttuurin edistämiseen.[14]

Vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan EU:n direktiivin ja romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden tavoitteiden ei tulisi koskea pääasiassa syrjäytyneitä romaneja. Sen sijaan olisi investoitava enemmän romaninuoriin, -naisiin ja -lapsiin (erityisesti alemman perusasteen oppilaisiin, joilla on vaikeuksia päästä kouluun perheiden epävakaan taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen vuoksi) ja lisättävä näiden vaikutusmahdollisuuksia ja kiinnitettävä enemmän huomiota romanien liikkuvuuteen EU:n alueella.

Koska nykyisessä puitekehyksessä ei käsitellä romanivastaisuutta, kansallisiin strategioihin ei myöskään haluttu sisällyttää syrjinnän ja erityisesti romanivastaisuuden torjuntaan tähtääviä erityisiä toimenpiteitä.

Euroopan unionin perusoikeusviraston vuoden 2019 romaneita ja travellereita koskevassa tutkimuksessa todetaan, että lähes puolet (44 prosenttia) romaneista ja travellereista oli joutunut vihaan perustuvan häirinnän kohteeksi tutkimusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana.[15] Leipzigin yliopiston tutkimusryhmän tekemän tutkimuksen mukaan suuri osa romanivastaisuudesta on piilevää: *60 prosenttia saksalaisista yhtyy väittämään, jonka mukaan sinteillä ja romaneilla on taipumus syyllistyä rikoksiin, ja 49,2 prosenttia saksalaisista haluaa evätä näiden pääsyn kaupunkien keskustoihin.*[16] Koronaviruspandemian aikaan romaneita jopa syytettiin viruksen leviämisestä. Näitä valitettavia syytöksiä esitettiin Itä-Euroopan maissa.[17] Näin ollen vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan uuden politiikan kaikilla keskeisillä aloilla on käsiteltävä romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvan rasismin erillisen muodon, romanivastaisuuden, torjuntaa. On kehitettävä ennalta ehkäiseviä ja reaktiivisia toimenpiteitä, ja ne on sisällytettävä vuoden 2020 jälkeisen ajan kattaviin romaneja koskeviin toimintapolitiikkoihin. Jäsenvaltioiden on tunnustettava virallisesti, että romanivastaisuus on romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuva rasismin erillinen muoto, ja niiden on toteutettava erityisiä toimenpiteitä sen torjumiseksi kaikkialla, missä sitä esiintyy.

[14] Studie zur aktuellen Bildungssituation deutscher Sinti und Roma 2011.
[15] Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Roma and Travellers Survey 2019, selected key findings from six EU Member States, including the UK” (luonnos, ennakoitu julkaisuajankohta: heinäkuu 2020).
[16] Leipzig Authoritarianism Study 2018: Nearly one in three Germans support xenophobic views.
[17] Coronavirus: NGOs warn against Roma exclusion from EU crisis response.

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta: romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa (2020/2011(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU), Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan,

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen, Euroopan sosiaalisen peruskirjan, kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen sekä Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun, Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) ja muiden Euroopan neuvoston mekanismien raportit ja suositukset, ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeussopimukset, mukaan lukien kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus ja lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus,

– ottaa huomioon rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29. kesäkuuta 2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/43/EY[1],

– ottaa huomioon yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27. marraskuuta 2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY[2],

– ottaa huomioon rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisujen torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS[3],

– ottaa huomioon tiedon saatavuutta, yleisön osallistumista päätöksentekoon sekä oikeuden saatavuutta ympäristöasioissa koskevan Århusin yleissopimuksen määräysten soveltamisesta yhteisön toimielimiin ja elimiin 6. syyskuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1367/2006[4],

– ottaa huomioon 5. huhtikuuta 2011 annetun komission tiedonannon ”EU:n puitekehys vuoteen 2020 ulottuville romanien kansallisille integrointistrategioille” (COM(2011)0173) ja sen jälkeen annetut täytäntöönpano- ja arviointikertomukset,

– ottaa huomioon 9. joulukuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen jäsenvaltioissa toteutettavista romanien integraatiota edistävistä tuloksellisista toimenpiteistä[5] sekä

[1] EUVL L 180, 19.7.2000, s. 22.
[2] EUVL L 303, 2.12.2000, s. 16.
[3] EUVL L 328, 6.12.2008, s. 55.
[4] EUVL L 264, 25.9.2006, s. 13.
[5] EUVL C 378, 24.12.2013, s. 1.

8. joulukuuta 2016 annetut neuvoston päätelmät romanien integrointiprosessin nopeuttamisesta ja 13. lokakuuta 2016 annetut neuvoston päätelmät tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta nro 14/2016,

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin vuonna 2010 laaditut mietinnöt romanien osallisuutta koskevasta EU:n strategiasta ja vuonna 2013 laaditun mietinnön romaniväestön osallistamista koskevien kansallisten strategioiden eurooppalaisen puitekehyksen sukupuolinäkökohdista,

– ottaa huomioon 15. huhtikuuta 2015 antamansa päätöslauselman kansainvälisen romanipäivän johdosta – mustalaisvastaisuus Euroopassa ja romanien toisen maailmansodan aikaisen kansanmurhan tunnustaminen EU:ssa[6],

– ottaa huomioon 25. lokakuuta 2017 antamansa päätöslauselman perusoikeusnäkökohdista romanien integroinnissa EU:ssa: romanivastaisuuden torjunta[7],

– ottaa huomioon 16. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuonna 2017[8],

– ottaa huomioon 12. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman tarpeesta laatia vahvistettu vuoden 2020 jälkeinen EU:n strateginen puitekehys romanien osallisuutta edistäville kansallisille strategioille ja tehostaa romanivastaisuuden torjuntaa[9],

– ottaa huomioon 7. helmikuuta 2018 antamansa päätöslauselman vähemmistöihin kuuluvien EU:n kansalaisten syrjinnän torjunnasta EU:n jäsenvaltioissa[10],

– ottaa huomioon 13. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman EU:n vähemmän kehittyneistä alueista[11],

– ottaa huomioon 25. lokakuuta 2018 antamansa päätöslauselman uusfasistisen väkivallan lisääntymisestä Euroopassa[12],

– ottaa huomioon 13. marraskuuta 2018 antamansa päätöslauselman vähemmistöjä koskevista vähimmäisnormeista EU:ssa[13],

– ottaa huomioon 5. syyskuuta 2019 julkaistun komission tiedonannon ”Vuoden 2019 kertomus romanien integraatiota edistäviä strategioita koskevan EU:n puitekehyksen täytäntöönpanosta” (COM(2019)0406)[14],

---

[6] EUVL C 328, 6.9.2016, s. 4.
[7] EUVL C 346, 27.9.2018, s. 171.
[8] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0032.
[9] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0075.
[10] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0032.
[11] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0067.
[12] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0428.
[13] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2018)0447.
[14] Euroopan komissio, Vuoden 2019 kertomus romanien integraatiota edistäviä strategioita koskevan EU:n puitekehyksen täytäntöönpanosta.

– ottaa huomioon 4. joulukuuta 2018 julkaistun komission tiedonannon ”Kertomus vuoteen 2020 ulottuvia, romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n puitekehyksen arvioinnista” (COM(2018)0785)[15],

– ottaa huomioon rikkomusmenettelyt, joiden aiheena on rotujen välistä tasa-arvoa koskevan direktiivin 2000/43/EY säännösten rikkominen – romanilasten syrjintä koulutuksessa (rikkomusnumerot 20142174, 20152025 ja 20152206),

– ottaa huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin,

– ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon romaninaisten tilanteesta SOC/585-EESC-2018,

– ottaa huomioon Länsi-Balkanin kumppanimaiden Poznanin julistuksen romanien integraation edistämisestä EU:n laajentumisprosessissa,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeusviraston (FRA) toisen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskevan tutkimuksen (Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II)),

– ottaa huomioon Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) yleisen politiikkasuosituksen nro 13,

– ottaa huomioon YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030,

– ottaa huomioon Maailmanpankin köyhyyskartan vuodelta 2016, jossa yksilöidään selvästi Euroopan taantuvimmat alueet,

– ottaa huomioon tutkimuslaitosten sekä romanien järjestöjen ja romanien etuja ajavien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, myös romanien ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjen, asiaa koskevat raportit ja suositukset,

– ottaa huomioon eurooppalaiset kansalaisaloitteet ”Minority SavePack” ja ”Koheesiopolitiikka alueiden yhdenvertaisuuden ja alueellisten kulttuurien säilymisen varmistamiseksi”,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan sekä valiokunta-aloitteisten mietintöjen laatimista koskevasta lupamenettelystä 12. joulukuuta 2002 tehdyn puheenjohtajakokouksen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja liitteen 3,

– ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan, kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan sekä naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan lausunnot,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A9-0147/2020),

A. ottaa huomioon, että romanit ovat Euroopan suurin etninen vähemmistö;

[15] Euroopan komissio, ”Mid-term evaluation of the EU framework for NRIS”.

B. ottaa huomioon, että nykyisessä puitekehyksessä korostettiin ”romanien” laajaan kattotermiin lukeutuvaa monimuotoisuutta; toteaa, että puitekehyksessä ei tunnisteta romanien monimuotoisuutta; ottaa huomioon, että termiä ”romani” tai kaksoistermiä ”sintit ja romanit” käytettiin aikakaudella, jolloin päättäjät päättivät romanipolitiikasta ilman romaniyhteisöjen todellista osallistumista, minkä vuoksi romaniyhteisöt tuntevat olevansa vieraantuneita siitä, ja ottaa huomioon, että tämä EU:n politiikoissa ja keskusteluissa käytetty määritelmä ei heijasta romaniyhteisön heterogeenisyyttä, minkä vuoksi yhteisöt usein kritisoivat sitä;

C. katsoo, että romaniväestön moninaisuus on otettava paljon paremmin huomioon vuoden 2020 jälkeisessä romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevassa lainsäädäntöehdotuksessa; katsoo, että termi ”romaniväestö” kattaa taustansa puolesta roma-, kale-, manouche-, lovari-, rissende-romani-, boyash-, dom-, kalderaš-, romanichal- ja sinti-ryhmiin kuuluvat henkilöt; ottaa huomioon, että romaniväestön uusi määritelmä kattaa paremmin myös henkilöt, jotka leimataan ”mustalaisiksi” ilman vastaavaa etnistä taustaa, kuten ”egyptiläiset”, aškaalit ja travellerit;

D. toteaa, että merkittävä osa Euroopan romaneista elää äärimmäisen epävarmoissa oloissa maaseudulla ja kaupunkialueilla ja heidän sosioekonomiset olosuhteensa ovat hyvin heikot[16]; ottaa huomioon, että useimmilta romanitaustaisilta henkilöiltä on riistetty perusihmisoikeudet kaikilla elämänalueilla;

E. ottaa huomioon, että EU MIDIS II -tutkimuksen mukaan 61 prosenttia EU:n kansalaisista katsoo, että romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuva syrjintä on yleistä heidän maassaan; ottaa huomioon, että syvään juurtunutta, sitkeää ja rakenteellista sekä usein institutionaalista ja hallinnollista romanivastaisuutta esiintyy edelleen eurooppalaisen yhteiskunnan kaikilla tasoilla ja että sitä ilmenee päivittäin merkittävänä esteenä sille, että romanit voivat saavuttaa täyden potentiaalinsa EU:n kansalaisina, joilla on täydet perusoikeudet, sosiaalinen osallisuus ja tasa-arvo kaikilla elämänaloilla, mukaan lukien asuminen, koulutus, terveydenhuolto ja työllisyys;

F. ottaa huomioon, että romanit kärsivät edelleen lisääntyneestä vihapuheesta erityisesti julkisuudessa, sosiaalisessa mediassa ja julkisten henkilöiden, poliitikkojen ja virkamiesten lausunnoissa; ottaa huomioon, että he kärsivät myös poliisiväkivallasta, muun muassa kollektiivisista rangaistuksista, rotuun perustuvasta profiloinnista sekä erottelusta asuinalueilla ja kouluissa; katsoo, että tämän ilmiön torjumiseksi tarvitaan erityisiä toimenpiteitä; ottaa huomioon, että oikeusvaltioperiaatteen puutteet rikosoikeuden alalla johtavat siihen, että poliisiväkivallan uhrit eivät saa suojelua ja oikeussuojaa ja valtion viranomaiset usein vainoavat uhreja;

G. toteaa, että romanivastaisuuden torjuminen nykyisen syrjinnän vastaisen lainsäädännön avulla ei ole riittävää; katsoo, että EU:n jäsenvaltioiden olisi päättäväisesti rikottava romanivastaisuuden noidankehä erityisesti romanien suhteissa paikallisiin, alueellisiin ja kansallisiin hallintoviranomaisiin, turvattava romanikansalaistensa yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys ja taattava heidän perusihmisoikeuksiensa täysimääräinen toteutuminen;

[16] Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus – Poimintoja tuloksista”, 2016.

H. ottaa huomioon, että romaneihin kohdistuva rasismi on johtanut väkivaltaan ja surmiin; ottaa huomioon, että romaneihin kohdistuu edelleen huomattavan paljon häirintää ja viharikoksia ja että valtaosaa vihaan perustuvista tapahtumista ei ilmoiteta;

I. ottaa huomioon, että EU MIDIS II -tutkimuksen mukaan vuonna 2016 noin 80 prosenttia romaniväestöstä yhdeksässä EU:n jäsenvaltiossa, joissa romaniväestö on suurin, elää maansa köyhyysrajan alapuolella; katsoo, että köyhyys aiheutuu romanivastaisuudesta ja syrjäytymisestä koulutuksessa, työllisyydessä, terveydenhuollossa ja asumisessa ja se myös lisää niitä; ottaa huomioon, että älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevan Eurooppa 2020 -strategian keskeisenä tavoitteena oli nostaa 20 miljoonaa ihmistä, myös romanitaustaisia henkilöitä, köyhyysriskistä; ottaa huomioon, että köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa olevien ihmisten määrä väheni 3,1 miljoonalla vuosina 2008–2017 ja että EU on edelleen kaukana Eurooppa 2020 -strategian tavoitteestaan vähentää tätä määrää 20 miljoonalla vuoteen 2020 mennessä;

J. ottaa huomioon, että joka kolmas romanitaustainen henkilö asuu ilman vesijohtovettä ja joka kymmenes asuu ilman sähköä; toteaa, että vain vähän yli puolessa kotitalouksista on sisätiloissa huuhdeltava käymälä tai suihku ja 78 prosenttia romaneista asuu ahtaasti; ottaa huomioon, että monet romanit elävät edelleen epävirallisissa, epähygieenisissä ja sääntöjenvastaisissa asutuksissa surkeissa elinoloissa; ottaa huomioon, että monella ei ole henkilöllisyystodistuksia eikä sairausvakuutusta[17];

K. toteaa, että 43 prosenttia romaneista kokee syrjintää yrittäessään ostaa tai vuokrata asunnon ja että romanit eivät tunne tarpeeksi hyvin tasavertaisuutta koskevia oikeuksiaan; katsoo, että omistusoikeuksien laillistamista olisi mahdollisuuksien mukaan vahvistettava erityisesti epävirallisten asuintilojen osalta; katsoo, että epävirallisten asuintilojen poistamiseen (häätöihin) olisi liityttävä asianmukaisia liitännäistoimenpiteitä, mukaan lukien vaihtoehtoisen asunnon tarjoaminen; ottaa huomioon, että jäsenvaltioita vastaan ei ole ryhdytty oikeudellisiin tai poliittisiin toimenpiteisiin asuinalueiden eriytymisen ja pakkohäätöjen lopettamiseksi ja laadukkaiden asuntojen saatavuuden varmistamiseksi; ottaa huomioon, että asuntojen ja julkisten palvelujen, kuten puhtaan veden ja sanitaation, heikko saatavuus vaikuttaa kielteisesti koulutuksen, työllisyyden ja terveyden tuloksiin ja vaikuttaa yleisesti sosiaaliseen osallisuuteen;

L. ottaa huomioon, että romanien elinajanodote ja terveydentila ovat edelleen huomattavasti huonommat kuin muiden kuin romanien osalta kaikissa Euroopan maissa; ottaa huomioon, että miesten elinajanodote EU:ssa on 76 vuotta ja naisten 82 vuotta, kun taas romanitaustaisten henkilöiden elinajanodote on arviolta kymmenen vuotta vähemmän; ottaa huomioon, että lapsikuolleisuus EU:ssa on 4,3 tuhatta elävänä syntynyttä lasta kohti, ja toteaa, että romaniyhteisöissä lapsikuolleisuus on paljon suurempi;

M. ottaa huomioon, että lukutaidottomuus ja koulunkäynnin keskeyttäminen on yleistä romaniväestön keskuudessa; ottaa huomioon, että vain joka toinen romanilapsi käy esikoulussa tai päiväkodissa, ja hyvin pieni osa jatkaa koulua oppivelvollisuuden jälkeen; ottaa huomioon, että 50 prosenttia 6–24-vuotiaista romaneista ei käy koulua;

[17] Euroopan unionin perusoikeusvirasto, ”Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus – Poimintoja tuloksista”, 2016.

ottaa huomioon, että vain 21 prosenttia romaninaisista ja 25 prosenttia 16–24-vuotiaista romanimiehistä on suorittanut vähintään toisen asteen koulutuksen (ISCED3); ottaa huomioon, että vuonna 2019 romanilapsista 68 prosenttia lopetti koulunkäynnin varhain huolimatta edellisen romaneja koskevan puitekehyksen ja Eurooppa 2020 -strategian 10 prosentin tavoitteesta; ottaa huomioon, että vain 18 prosenttia romanilapsista siirtyi korkeammalle koulutustasolle ja että romanioppilaiden poissaolot ja koulunkäynnin keskeyttämisasteet olivat huomattavasti suuremmat kuin muiden oppilasluokkien; ottaa huomioon, että moni romanilapsi diagnosoidaan virheellisesti erityisopetusta tarvitsevaksi, minkä vuoksi suhteettoman moni romanilapsi käy vammaisten lasten koulua ja he erkanevat yleisestä koulujärjestelmästä ja saavat usein heikompilaatuista opetusta; ottaa huomioon, että romanilasten suora ja välillinen erottelu on ilmiö, jota jäsenvaltiot edelleen harjoittavat;

N. ottaa huomioon, että romaneihin kohdistuu syrjintää nuorisotakuun kaltaisissa työllisyysaloitteissa ja että julkisilla työvoimapalveluilla ei useinkaan ole valmiuksia tavoittaa heitä tai soveltaa välillisiä syrjimättömyyskäytäntöjä; toteaa, että vuonna 2015 20–64-vuotiaista romaneista 43 prosentilla oli palkallinen työsuhde, mikä on selvästi alle EU:n 70 prosentin keskiarvon, ja toteaa, että nuorten tilanne on huomattavasti huonompi, sillä 63 prosenttia 16–24-vuotiaista romaneista ei ole työssä tai opiskele, kun EU:n keskiarvo on 12 prosenttia, ja toteaa, että tulokset osoittavat huomattavan sukupuolten välisen kuilun, sillä 72 prosenttia nuorista romanitaustaisista naisista ei ole työssä tai opiskele, kun taas vastaava luku nuorilla romanimiehillä on 55 prosenttia; ottaa huomioon, että 43 prosenttia romanimiehistä ja 22 prosenttia romaninaisista tekee jonkinlaista palkkatyötä; ottaa huomioon, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin hyväksyminen on tuonut esiin kaikkien perusoikeuden työhön ja sosiaalisten oikeuksien vahvistamisen, mikä on vaikuttanut myönteisesti syrjäytyneisiin ryhmiin, kuten romaniväestöön, kuuluvien ihmisten elämään; ottaa huomioon, että tämä tilanne pakottaa monet äärimmäisen köyhyyden rajalla elävät romanit ottamaan vastaan työpaikkoja, joiden palkka on huomattavasti alle vähimmäispalkan, ja että toiset joutuvat selviytymään epävirallisten toimien avulla, kuten metalliromun tai muovipullojen keräämisellä, mikä lisää merkittävästi näihin ihmisiin kohdistuvan hyväksikäytön mahdollisuuksia;

O. ottaa huomioon, että asiantuntijoiden kertomuksissa ja Euroopan komission vuoden 2019 kertomuksessa romanien integrointia koskevien kansallisten strategioiden täytäntöönpanosta tunnustetaan, että menestystekijät kattavat monialaiset, alojen väliset ja yhdennetyt lähestymistavat syrjinnän ja moniulotteisen syrjäytymisen torjumiseksi ja että romaniväestöön kuuluvat naiset, hlbti-henkilöt ja vammaiset henkilöt kärsivät monialaisesta syrjinnästä; ottaa huomioon, että kertomuksissa mainitaan painopisteet, kuten tarve tukea romanitaustaisten henkilöiden oikeussuojan saatavuutta keskittyen moniperusteisen syrjinnän uhreihin ja vahvistaa tasa-arvoelinten valmiuksia käsitellä romaneihin kohdistuvaa syrjintää;

P. katsoo, että erityisesti romaninaiset kohtaavat naisten oikeuksiin liittyviä ongelmia ja että he kohtaavat usein sanallisen, fyysisen, henkisen ja rotuun perustuvan häirinnän sekä etnisen erottelun pahimpia muotoja äitiysterveydenhuollossa; ottaa huomioon, että romaninaiset sijoitetaan erillisiin tiloihin, joissa on erilliset kylpyhuoneet ja ruokailutilat; toteaa, että joissakin jäsenvaltioissa romaninaisia on pakkosteriloitu järjestelmällisesti eivätkä he ole saaneet asianmukaisia hyvityksiä, eivät myöskään korvauksia, näistä rikkomuksista heidän ihmisoikeuksiaan vastaan;

Q. ottaa huomioon, että ympäristöä koskeviin epäoikeudenmukaisuuksiin liittyy usein terveysriskejä ja kielteisiä seurauksia romanitaustaisille henkilöille ja että ympäristötaakka vaikuttaa heihin suhteettomasti, heillä on vähemmän mahdollisuuksia hyödyntää ympäristöresursseja ja -palveluja ja heitä syrjitään olemalla kunnioittamatta heidän oikeuttaan saada tietoa, osallistua päätöksentekoon ja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuteen ympäristöasioissa;

R. katsoo, että ensimmäisen romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan eurooppalaisen puitekehyksen laatiminen korosti tarvetta parantaa romanitaustaisten henkilöiden tilannetta EU:n poliittisella asialistalla, loi elintärkeitä institutionaalisia rakenteita ja verkostoja sekä painosti jäsenvaltioita kehittämään kansallisia strategioita puutteidensa korjaamiseksi; katsoo, että unionin nykyisen puitekehyksen arvioinnin tulosten pohjalta on olennaista, että vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan ehdotukseen perustuvia romanien osallisuutta edistäviä kansallisia strategioita jatketaan ja parannetaan, ja kehottaa jäsenvaltioita noudattamaan tiukempia vaatimuksia edistämällä sitovampien tavoitteiden käyttöä sitoutumisen ja vastuuvelvollisuuden lisäämiseksi; katsoo, että kansallisten strategioiden täytäntöönpanon parantaminen edellyttää, että tällaiset strategiat sisällytetään kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin alakohtaisiin toimintapolitiikkoihin ja että EU:n rahoitusta käytetään tehokkaammin erityisesti pitkän aikavälin integrointihankkeissa;

S. katsoo, että tarvitaan romaniväestön tasa-arvoa, osallisuutta, osallistumista ja romanivastaisuuden torjuntaa koskeva lainsäädäntöehdotus, joka olisi laadittava romanijärjestöjen, myös paikallistason kansalaisjärjestöjen, tuella kerättyjen realistisempien määrällisten ja laadullisten eriteltyjen tietojen perusteella;

T. ottaa huomioon, että romanikulttuuri on osa Euroopan kulttuuria ja arvoja ja että romanit ovat osaltaan edistäneet EU:n kulttuurin rikkautta, moninaisuutta, taloutta ja yhteistä historiaa; ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden kulttuuriperinnön suojeleminen ja vahvistaminen on ratkaisevan tärkeä osa sosiaalista yhteenkuuluvuutta;

U. ottaa huomioon, että jäsenvaltiot ovat toissijaisuusperiaatteen mukaisesti vastuussa romanien osallisuutta edistävien kansallisten strategioiden kehittämisestä ja tehokkaasta täytäntöönpanosta; toteaa, että jäsenvaltioiden paikallisista, alueellisista ja kansallisista talousarvioista olisi kohdennettava riittävästi rahoitusta vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavien romanitaustaisten henkilöiden osallisuutta edistävien kansallisten strategioiden toteuttamiseksi, ja sitä olisi täydennettävä unionin rahoituksella; toteaa, että on kehitettävä tehokkaita ja vahvistettuja seuranta- valvonta-, ja seuraamusmekanismeja; toteaa, että EU:n ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että määrärahoja kohdennetaan tavoitteisiin ja hankkeisiin, joilla on suurin mahdollinen pitkän aikavälin vaikutus romaniväestön tilanteeseen, ja että niitä ei käytetä väärin;

V. ottaa huomioon, että noin puolet Euroopan romaneista asuu Euroopan unionin ulkopuolella; ottaa huomioon, että heidän tilanteensa on edelleen erityisen ongelmallinen useimmissa ehdokasvaltioissa, mahdollisissa ehdokasvaltioissa ja naapurimaissa; katsoo, että Euroopan unionilla voi olla vahva vaikutus heidän tilanteeseensa liittymisneuvottelujen sekä rahoitusavun avulla;

W. toteaa, että romanien yhtäläinen osallistuminen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen päätöksentekoon kaikilla tasoilla olisi varmistettava paremmin; toteaa, että paikalliset, alueelliset ja eurooppalaiset sidosryhmät (kansalaisjärjestöt, aktivistit, asiantuntijat, yhteisön jäsenet jne.) olisi otettava merkittävästi mukaan romanitaustaisia henkilöitä koskevan vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan julkisen politiikan kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan;

X. ottaa huomioon, että useimmat epäsuotuisassa asemassa olevat romaniyhteisöt jäävät monesti jälkeen kansallisten osallisuusohjelmien eduista ja jätetään niiden ulkopuolelle, koska eniten tukea tarvitsevien yhteisöjen kartoitusmenetelmät ovat puutteelliset; katsoo, että ohjelman tukitoimia suunniteltaessa olisi analysoitava täsmällistä maantieteellistä aluetta ja sosioekonomisesta syrjäytymisestä kärsivien perheiden ja henkilöiden määrää;

Y. katsoo, että romaniväestön osallistamista koskevat tavoitteet olisi mukautettava Euroopan unionin horisontaalisiin tavoitteisiin ja erityisesti elpymissuunnitelmaan, uuteen monivuotiseen rahoituskehykseen vuosille 2021–2027, Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan, Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin, eurooppalaiseen ohjausjaksoon, YK:n vuoden 2030 kestävän kehityksen tavoitteisiin, uuteen yhteiseen maatalouspolitiikkaan, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoon, Euroopan uuteen osaamisohjelmaan, Euroopan digitaalistrategiaan sekä pk-yritysten kestävää ja digitaalista Eurooppaa koskevaan strategiaan; katsoo, että poliittinen tuki on keskeinen tekijä romaniväestön osallistamisessa; katsoo, että keskeisten sidosryhmien laaja aktivointi kaikilla tasoilla, myös neuvostossa, on tarpeen jäsenvaltioiden poliittisen sitoutumisen ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi;

Z. ottaa huomioon, että yhteiskunnissamme on ollut romanivastaisuutta jo vuosisatojen ajan ja että se oli julminta holokaustin aikana, jolloin arviolta 500 000 romania surmattiin; ottaa huomioon, että nykyisen Romanian alueella romanivastaisuus ilmeni romaniväestön orjuuden muodossa lähes 500 vuoden ajan; ottaa huomioon, että romanit eivät vuosisatojen syrjinnän ja sosiaalisen syrjäytymisen vuoksi ole voineet hyötyä tehokkaasti ja merkittävästi yhteiskuntiemme jatkuvasta sosioekonomisesta kehityksestä; ottaa huomioon, että he jäivät jälkeen ja että näin ollen romanien ja muun väestön väliset erot ovat kasvaneet;

AA. katsoo, että covid-19-kriisi on osoittanut, että liian ahtailla asuma-alueilla ja leireillä asuvien marginalisoituneiden romaniyhteisöjen tilanne on huonontunut, että rasismi, syrjintä, syrjäytyminen, poliisin romanitaustaisiin henkilöihin kohdistama väkivalta ja romanivastaiset asenteet, joilla romanitaustaisia henkilöitä kohdellaan viruksen levittäjinä, ovat pahentuneet, ja että koska romaniväestön mahdollisuudet saada asianmukaista terveydenhuoltoa, juomavettä, sanitaatiota ja ruokaa ovat rajalliset, he ovat suuremmassa vaarassa saada covid-19-tartunnan; katsoo, että covid-19-kriisitilanne on näin ollen osoittanut selvästi, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on kiireellisesti puututtava romaniväestön osallistamiseen; katsoo, että jäsenvaltioiden olisi annettava hätätilanteen tukea ja sairaanhoitoa viruksen leviämisen rajoittamiseksi ja että covid-19-kriisin taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset uhkaavat vaikuttaa romaniväestöön pahimmin ja syventää vallitsevaa eriarvoisuutta kaikilla romaniväestön osallistamisen painopistealueilla;

Romaniväestön tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista sekä romanivastaisuuden torjuntaa koskeva EU:n lainsäädäntöehdotus – vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskeva strateginen ehdotus, painopisteet ja riittävä rahoitus

1. panee merkille, että romaniväestöön kohdistuu sitkeää romanivastaisuutta, joka on erityinen rasismin muoto ja johtaa suurimpaan köyhyysasteeseen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen; pitää valitettavana, että romaniväestön kokonaistilanne ei ole parantunut EU:ssa siitä huolimatta, että EU:n sosioekonominen tilanne on kehittynyt jatkuvasti ja on toteutettu toimia romanien osallisuuden varmistamiseksi sekä EU:n että kansallisella tasolla; katsoo, että tämä johtuu usein sitkeästä romanivastaisuudesta ja poliittisen tahdon puutteesta; kehottaa tämän vuoksi komissiota toimimaan esimerkkinä ja ottamaan käyttöön romanien valtavirtaistamista koskevan politiikan, jotta romaniväestön näkökulma otetaan huomioon yleisen politiikan ja yleisten ohjelmien ja hankkeiden kaikissa vaiheissa ja kaikilla tasoilla, sulkematta kuitenkaan pois kohdennettua lähestymistapaa, ja estämään syrjintää EU:n politiikassa yleisesti ottaen sekä helpottamaan positiivisia toimia ja aktiivista yhteydenpitoa romanienväestön kanssa; kehottaa jäsenvaltioita myös noudattamaan tätä esimerkkiä ja laatimaan toimintapolitiikkoja, joilla autetaan romaniväestön aktiivista osallistumista yhteiskuntiimme;

2. kehottaa komissiota esittämään romaniväestön tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista sekä romanivastaisuuden torjuntaa koskevan lainsäädäntöehdotuksen, joka laaditaan perusteellisen vaikutustenarvioinnin perusteella ja kuullen järjestelmällisesti romaneja, romaniasiantuntijoita ja romanien etuja ajavia asiantuntijoita sekä kansallisia, alueellisia ja erityisesti ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjä ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, kuten Euroopan neuvostoa ja Euroopan unionin perusoikeusvirastoa; katsoo, että tämä ehdotuksen perustana voisi olla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 19 artiklan 2 kohta, sillä se koskee tarvittavia toimia romanien etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän torjumiseksi; kehottaa komissiota ottamaan huomioon yhteisön sisäisen heterogeenisyyden vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan ehdotuksen painopistealoilla ja varmistamaan, ettei ketään unohdeta, ja suosittaa vahvasti käsitteen ”romaniväestö” käyttämistä viitattaessa romaniryhmiin vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavissa EU:n toimintapolitiikoissa ja keskusteluissa; toteaa, että vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavassa romaniväestöä koskevassa ehdotuksessa olisi neljän ensisijaisen kohteen (koulutuksen, työllisyyden, asumisen ja terveydenhuollon) lisäksi erikseen mainittava romanien tasavertainen osallistuminen julkisen elämän eri osa-aloille ja politiikkaan sekä romanien kieli, taiteet, kulttuuri ja historia;

3. katsoo, että ehdotuksessa on asetettava painopisteeksi merkittävän myönteisen vaikutuksen aikaansaaminen; katsoo, että siinä olisi yhdistettävä sosioekonomiset näkökohdat ja oikeuksiin perustuva lähestymistapa, mukaan lukien asumiseen, terveydenhuoltoon, työllisyyteen ja koulutukseen liittyvän eriarvoisuuden poistamista koskeva suunnitelma; katsoo, että ehdotuksessa olisi oltava erilliset, vertailtavissa ja saavutettavissa olevat, sitovat ja aikasidonnaiset tavoitteet, jotka koskevat romaniväestön, myös moniperusteisen syrjinnän uhrien ryhmään kuuluvien, kuten nuorten, naisten ja tyttöjen sekä hlbti-henkilöiden ja vammaisten henkilöiden, osallisuuden suojaamista ja parantamista, osallistavan koulutuksen ja varhaislapsuuden kehityksen edistämistä sekä syrjinnän ja erottelun torjuntaa; katsoo, että ehdotuksessa olisi asetettava etusijalle oikeudenmukaisuuteen perustuva lähestymistapa, kun otetaan huomioon, että romaneihin kohdistuva syrjintä on kollektiivista ja rakenteellista;

korostaa, että vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavassa komission ehdotuksessa olisi keskityttävä köyhyyden ja romanivastaisuuden torjuntaan, elin- ja terveysolojen parantamiseen ja kohdennetun ja yleisen lähestymistavan yhdistämiseen;

4. toteaa, että romaniväestöä koskevia toimintapolitiikkoja laadittaessa on muutettava lähestymistapaa perustavanlaatuisesti siirtymällä holhoavasta lähestymistavasta holhoamattomaan lähestymistapaan, jotta EU:n tuleva romanien osallisuutta koskeva prosessi onnistuu ja on uskottava; korostaa, että romanien osallisuutta koskevia kansallisia toimia olisi nopeutettava kaikissa EU:n jäsenvaltioissa; korostaa kuitenkin, että olisi keskityttävä niihin jäsenvaltioihin, joissa on suuri romaniväestö ja joissa tehoton romanien osallisuusprosessi aiheuttaa makrotaloudellisia haasteita, syventää alueellisia eroja ja vaikeuttaa siten EU:n sosiaalista yhteenkuuluvuutta; korostaa, että kyseisille maille annettava EU:n tuki olisi sovitettava yhteen niiden haasteiden kanssa ja että olisi kiinnitettävä enemmän huomiota kyseisten maiden toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden tehokkuuteen, ja katsoo, että vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan ehdotukseen olisi sisällytettävä myös ulkoisen ulottuvuuden osa, joka koskee ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita sekä naapurimaita ja jonka avulla EU voisi tukea näitä maita romanien osallisuutta koskevien pitkän aikavälin strategioiden kehittämisessä ja tarjota taloudellista tukea muun muassa koulutuksen, terveyspalvelujen, asumisen ja työllisyyden aloilla;

5. kehottaa komissiota vahvistamaan yhteyttä EU:n yleisten rahoitusvälineiden ja toimintapoliittisten välineiden sekä komission oikeudellisesti sitovassa ehdotuksessa esitettyjen romanien sosioekonomiseen kehitykseen ja osallisuuteen liittyvien tavoitteiden välillä; kehottaa komissiota osoittamaan 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä ja EU:n elpymissuunnitelmassa käyttöön määrärahoja romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista varten; vaatii tältä osin, että yhteisöt, jotka harjoittavat romaneihin kohdistuvia syrjiviä käytäntöjä tai tekevät päätöksiä tai toteuttavat toimenpiteitä, joilla on tällaisia vaikutuksia, eivät voi saada rahoitusta unionin talousarviosta; kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja laajentumismaita mukauttamaan nykyisiä yleisiä rahoitusmekanismeja ja tekemään niistä joustavia, jotta romaniyhteisöt voivat yhdistää rahoituslähteitä, mahdollistamalla tiedon saannin, tavoitettavuuden, valmiuksien kehittämisen, teknisen avun ja takuiden tarjoamisen rahoituksen hakuprosessin aikana; katsoo, että paikallishallinnot ja kansalaisjärjestöt käyttävät määrärahoja usein tehokkaimmin paikallistasolla, ja kehottaa siksi komissiota lisäämään suoraan niille myönnettäviä määrärahoja ja ottamaan romanien paikalliset edustajat mukaan toteutusprosessiin; katsoo, että romanien kansalaisjärjestöjen ja romanien etuja ajavien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen tukemiseksi olisi noudatettava joustavampia yhteisrahoitusvaatimuksia, sillä useilla kansalaisjärjestöillä, erityisesti paikallisilla järjestöillä, ei ole varaa osallistua rahoitukseen, mikä estää ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjen mahdollisuuksia saada EU:n määrärahoja; kehottaa komissiota vastaamaan tehokkaasti huoleen siitä, että joidenkin jäsenvaltioiden riippumattoman kansalaisyhteiskunnan toimintatila kapenee yhä voimakkaammin; on huolissaan siitä, että koronaviruspandemia voi johtaa perusoikeuksien ja arvojen ohjelmien leikkauksiin vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä, mikä vaikuttaisi kielteisesti romaniyhteisöjä tukeviin kansalaisyhteiskunnan järjestöihin ja siten yhteydenpitoon romaniyhteisöjen kanssa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita puuttumaan tehokkaasti tähän vaaraan;

6. kehottaa jäsenvaltioita täydentämään EU:n rahoitustukea romanien tilanteen parantamiseksi; kehottaa jäsenvaltioita ilmoittamaan, kuinka paljon rahoitusta romanien osallisuuden edistämiseksi ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamiseksi tarvittaisiin ja kuinka paljon kansallisesta ja EU:n talousarviosta myönnettävää rahoitusta on käytettävissä edellä mainittuja toimenpiteitä varten;

7. kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään alueellisiin ja paikallisiin kehitysrakenteisiinsa parempia menetelmiä syrjäytyneiden romaniyhteisöjen kartoittamiseksi ja vahvistettuja rahoitusmekanismeja, jotka mahdollistavat paremmin kohdennetut investoinnit syrjäytyneisiin romaniyhteisöihin ja parantavat romaniyhteisöjen osallistumista varojen käyttöön, jotta voidaan varmistaa, että romanit saavat kohdennetut määrärahat ja että rahoja käytetään asianmukaisesti eikä väärin;

Eriteltyjen tietojen keruu

8. korostaa tarvetta kerätä järjestelmällisesti luotettavaa tietoa etnisen taustan ja sukupuolen mukaan eriteltynä, jotta sitä voidaan käyttää tarve- ja kontekstianalyyseissä ja jotta voidaan auttaa asettamaan tavoitteita ja vaikutusindikaattoreita, jotta voidaan varmistaa paras tulos, jossa tarpeet on sovitettu yhteen suunnittelun ja budjetoinnin kanssa sekä kansallisella että EU:n tasolla; korostaa vaihtoehtoisten vaikutustenarviointimenetelmien merkitystä, jotta voidaan kuroa umpeen poliittisten kehysten ja käytännön täytäntöönpanon välistä kuilua; muistuttaa, että joitakin toimia rajoittaa kriittisesti se, että tavoite ja käytössä olevan rakenteen valmiudet saada aikaan tuloksia eroavat, mikä johtuu tietopohjaisen suunnittelun puutteesta, riittämättömistä määrärahoista ja uusien ennakoimattomien tarpeiden ilmaantumisesta;

9. palauttaa mieliin, että tilintarkastustuomioistuin totesi vuonna 2016, että romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden edistymisen seuranta ja arviointi oli merkittävä haaste kaikille tarkastetuille jäsenvaltioille; kehottaa komissiota laatimaan innovatiivisia, vaikutuksiin keskittyviä ja tietoihin perustuvia lähestymistapoja, joita sovelletaan suoraan seuraavan sukupolven ohjelmissa;

10. kehottaa komissiota kehittämään yhdessä jäsenvaltioiden kanssa yhteiset menetelmät, joita sovelletaan, kun kerätään ja julkaistaan rotujen välistä tasa-arvoa koskevassa direktiivissä määritellyn etnisen alkuperän mukaan eriteltyjä tasa-arvoa koskevia tietoja siten, että se on vapaaehtoista, anonyymiä ja että taataan henkilötietojen suoja, itsemäärittely ja asiaankuuluvien yhteisöjen kuuleminen, jotta voidaan saada luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja asiaankuuluvia kansallisia oikeuskehyksiä ja EU:n tietosuojalainsäädäntöä noudattaen ja tukea näyttöön perustuvia toimintapolitiikkoja, parantaa strategioiden ja toteutettujen toimenpiteiden tehokkuutta ja tunnistaa rakenteellisia ongelmia;

11. kehottaa jäsenvaltioita käyttämään kaikkia saatavilla olevia tietoja vertailuarvojen määrittämiseksi ja politiikkaohjelmien kehittämisen ohjaamiseksi; korostaa, että on tärkeää saada tarkempi kuva romaniväestöstä ja heidän tarpeistaan myös ehdokasvaltioissa; korostaa, että perusoikeusviraston suuntaviivat olisivat tältä osin keskeisiä;

Romaniväestön tasavertainen osallistuminen päätöksentekoprosesseihin ja kansalliset osallisuutta edistävät strategiat

12. kehottaa komissiota luomaan osallisuutta edistävän mekanismin, jolla varmistetaan romanien ja romanien etuja edistävien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, asiantuntijoiden ja yhteisön kaikkien tasojen jäsenten, mukaan lukien paikallis- ja aluetasolla aktiivisesti toimivien tahojen, tasavertainen osallistuminen ja jonka avulla siirrytään holhoavasta lähestymistavasta holhoamattomaan lähestymistapaan ja jossa otetaan huomioon sukupuolinäkökulma periaatekeskustelussa ja päätöksenteossa; kehottaa jäsenvaltioita edistämään romaniäänestäjien valistusta ja kasvattamaan romanien äänestysprosenttia;

13. kehottaa komissiota perustamaan EU:n tason romanityöryhmän, joka helpottaa romanien osallistumista eri politiikanaloille ja lisää romaniväestön vaikutusmahdollisuuksia tukemalla kaikkien niiden toimijoiden valmiuksien kehittämistä, jotka osallistuvat romaneja koskevien kansallisten ja EU:n toimintapolitiikkojen hallintaan ja täytäntöönpanoon, asianmukaisella, kunnioittavalla, puolueettomalla ja avoimella tavalla; kehottaa jäsenvaltioita toimimaan samoin laatiessaan omia vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavia romanien osallisuuden edistämistä koskevia kansallisia strategioita; korostaa, että paikalliset ja alueelliset sidosryhmät, kuten kansalaisjärjestöt, aktivistit, paikalliset ja alueelliset asiantuntijat, yhteisön jäsenet, henkilöt, joihin romanivastaisuus vaikuttaa, on otettava merkittävällä tavalla mukaan osallisuutta edistävien kansallisten strategioiden ja muiden romaneja koskevien julkisten toimintapolitiikkojen laatimiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan ja romanien osallistuminen on otettava tulevan puitekehyksen ja osallisuutta edistävien kansallisten strategioiden sitovaksi yhteiseksi laatunormiksi;

14. kehottaa jäsenvaltioita laatimaan vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavia kansallisia romanien osallisuutta edistäviä strategioita ja kattavan yhteisen arviointikehyksen, joille on varattu ennalta riittävät määrärahat kansallisissa, alueellisissa ja paikallisissa talousarvioissa ja joita tarkistetaan ja arvioidaan jaksoittain ja joissa otetaan huomioon romanien sosiaalisen osallisuuden tarpeiden laajuus; korostaa, että romanien osallisuuden on oltava yksi painopisteistä, kun laaditaan paikallisia, alueellisia ja kansallisia talousarvioita; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään osallisuutta edistäviin kansallisiin strategioihinsa romanivastaisuuden torjunnan horisontaalisena lähestymistapana kaikilla julkisen elämän aloilla; kehottaa komissiota sisällyttämään maakohtaisiin suosituksiin arvion siitä, miten osallisuutta edistävissä strategioissa esitettyjen tavoitteiden saavuttamisessa on edistytty;

Romanivastaisuus ja moniperusteinen syrjintä

15. palauttaa mieliin kantansa ja suosituksensa, jotka se esitti 25. lokakuuta 2017 antamassaan päätöslauselmassa perusoikeusnäkökohdista romanien integroinnissa EU:ssa: romanivastaisuuden torjunta; toteaa, että tähän mennessä on toteutettu vain rajallisesti toimia, ja kehottaa sen vuoksi komissiota sisällyttämään vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavaan, romaniväestön tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista sekä romanivastaisuuden torjuntaa koskevaan ehdotukseen edellä mainitut suositukset, erityisesti romanivastaisuuteen ja totuuteen ja sovintoon liittyvät suositukset, koska nämä ovat vahvan ja osallistavan yhteiskunnan rakentamisen kulmakiviä; torjuu jyrkästi poliittisen narratiivin ja populismin, joiden tarkoituksena on rakentaa hallituspolitiikkaa,

joka yllyttää romanivastaisuuteen, esittää romanit syntipukkeina ja edistää syrjintää tai erottelua sekä suoraan että välillisesti; katsoo, että tällaiset poliittiset toimet ovat paitsi kansallisten perustuslakien myös EU:n perussopimuksissa vahvistettujen perusoikeuksien ja -arvojen vastaisia; kehottaa tämän vuoksi komissiota ryhtymään välittömästi toimiin ja käynnistämään rikkomusmenettelyjä, kun on olemassa vaara, että unionin oikeutta rikotaan;

16. kehottaa jäsenvaltioita tunnustamaan virallisesti, että romanivastaisuus on romaniväestöön kohdistuva rasismin erillinen muoto;

17. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita torjumaan romanivastaisuutta vuoden 2020 jälkeisen ajan kattavan romaneja koskevan ehdotuksen keskeisillä aloilla ja vaatii tehokkaita unionin ja kansallisia lainsäädäntö- ja politiikkatoimia tämän ilmiön torjumiseksi sekä jäsenvaltioissa että laajentumismaissa; katsoo, että romanivastaisuuden torjunta on horisontaalinen kysymys ja että se olisi otettava huomioon kaikilla unionin politiikan aloilla, myös uusia teknologioita koskevassa politiikassa; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että lainvalvontaviranomaisten suunnittelemat ja käyttämät uudet teknologiat eivät aiheuta rotuvähemmistöjen ja etnisten vähemmistöjen syrjinnän riskiä; kehottaa komissiota integroimaan kansallisten tasa-arvoa edistävien elinten työn tiiviimmin tulevan poliittisen kehyksen kehittämiseen ja täytäntöönpanoon; pyytää lisäksi komissiota kehittämään vahvempia synergioita kansallisten tasa-arvoa edistävien elinten ja romanien kansallisten yhteyspisteiden välille romanivastaisuuden torjumiseksi; kehottaa jäsenvaltioita takaamaan tasa-arvoa edistävien elinten todellisen riippumattomuuden, toimivaltuudet ja tarvittavat resurssit, jotta ne voivat hoitaa tehtävänsä ja edistää ja suojella myös romanien perusoikeuksia; katsoo, että tasa-arvoa edistävät elimet ovat oikeita tahoja keräämään romanivastaisuutta koskevia tietoja ja arvioimaan sitä koskevia suuntauksia ja kanavoimaan niitä Euroopan tasolle;

18. kehottaa jäsenvaltioita takaamaan romaneille yhtäläisen oikeussuojan saatavuuden ja yhdenvertaisuuden lain edessä; kehottaa jäsenvaltioita suojelemaan romaneja äärioikeistolaisten ryhmien uhkailulta, tutkimaan poliisin väärinkäytöstapauksia ja varmistamaan romanien osallistumisen lainvalvonta- ja turvallisuusjoukkoihin;

19. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään suuntaviivat ja kehittämään poliisivoimille koulutusta, jonka avulla torjutaan romaniväestön suhteetonta kriminalisointia, etnistä profilointia, liiallisia pysäytys- ja etsintämenettelyjä, romaniasutusten tarpeettomia ratsioita, mielivaltaista takavarikointia ja omaisuuden tuhoamista, liiallista voimankäyttöä pidätystilanteissa, hyökkäyksiä, uhkauksia, nöyryyttävää kohtelua, fyysistä pahoinpitelyä, oikeuksien epäämistä poliisikuulusteluissa ja pidätyksen aikana sekä alimitoitettua poliisitoimintaa tilanteissa, joissa romanit ovat rikosten uhreja ja joissa ei anneta yhtään tai vain vähän apua, suojaa (kuten ihmiskaupan ja perheväkivallan uhreille) tai joissa tutkitaan romanien ilmoittamia rikoksia (erityisesti viharikokset); kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että toimivaltaiset viranomaiset tutkivat täysimääräisesti tällaisia tapauksia; kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan asianmukaiset oikeussuojakeinot;

20. suhtautuu myönteisesti Euroopan neuvoston lausuntoihin, joiden mukaan verkossa esiintyvien vihapuheiden ilmiötä on analysoitava lisää ja on ryhdyttävä toimiin sen

säätelemiseksi ja uusien keinojen löytämiseksi vihapuheiden torjumista varten, kuten vaihtoehtoiset narratiivit ja faktantarkistusteknologiat;

21. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan rotujen välistä tasa-arvoa koskevan direktiivin tehokkaan täytäntöönpanon ja täytäntöönpanon valvonnan käytännössä ja varmistamaan rasismista ja muukalaisvihasta tehdyn puitepäätöksen täytäntöönpanon tehokkaan valvonnan sitkeän romanivastaisuuden torjumiseksi; kehottaa jälleen neuvostoa aloittamaan uudelleen neuvottelut horisontaalisesta syrjinnän vastaisesta direktiivistä, koska se on edellytys tasa-arvon saavuttamiselle EU:ssa;

22. kehottaa lisäksi jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan syrjinnän, vihapuheen ja viharikosten torjumiseksi kansallisessa ja EU:n syrjinnän vastaisessa lainsäädännössä, erityisesti näiden kohteena olleiden romaniuhrien tilanteen seurannan ja oikeusavun tarjoamisen osalta;

23. palauttaa mieliin rotujen välistä tasa-arvoa koskevan direktiivin mukaisen jäsenvaltioiden velvoitteen nimetä erikoistunut elin, joka edistää kaikkien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua ilman rotuun ja etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää;

24. katsoo, että unionin ja jäsenvaltioiden olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin moniperusteista syrjintää EU:ssa kokevien henkilöiden tilanteen ja oikeuksien osalta, erityisesti naisten, hlbti-henkilöiden ja vammaisten henkilöiden osalta;

25. muistuttaa, että tiedotusvälineet voivat auttaa vähentämään merkittävästi romanivastaisuutta käsittelemällä vähemmistöjä syrjimättömällä tavalla;

Terveys

26. kehottaa jäsenvaltioita kehittämään toimenpiteitä, joilla parannetaan romaniväestön ja erityisesti naisten, lasten, ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada laadukasta ja kohtuuhintaista ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja sairaanhoitoa, mukaa lukien seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuolto; muistuttaa, että tässä yhteydessä on keskeisen tärkeää parantaa terveyspalvelujen saatavuutta parantamalla niiden fyysistä saatavuutta ja poistamalla ennakkoluulojen ja rasismin aiheuttamia näkymättömiä esteitä;

27. kehottaa jäsenvaltioita kohdentamaan riittävästi määrärahoja romaniyhteisöjen yleisen terveydentilan parantamiseen terveys- ja sukupuolikasvatuksen, erotelluilla alueilla toteutettavien liikkuvien terveysseulontatoimien, ennaltaehkäisyä koskevien terveyskasvatuskampanjoiden ja terveyden- ja sosiaalihuollon työntekijöille annettavan moninaisuutta koskevan koulutuksen avulla, mikä edistää EU:n terveydenhuoltojärjestelmien mukauttamista monimuotoisuuteen;

28. tuomitsee jyrkästi romaninaisten etnisen erottelun äitiysterveydenhuollossa; kehottaa jäsenvaltioita kieltämään viipymättä kaikenlaisen etnisen erottelun terveydenhuoltopalveluissa, äitiysterveydenhuolto mukaan luettuina;

29. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan tehokkaat ja oikea-aikaiset oikeussuojakeinot kaikille pakkosteriloinnin uhreille, myös ottamalla käyttöön tehokkaita korvausjärjestelmiä;

Yhdenvertainen ja tasapuolinen pääsy koulutukseen, romanitaiteet, -kieli ja -kulttuuri

30. kehottaa komissiota suunnittelemaan jäsenvaltioiden toimenpiteitä täydentäviä uusia rahoitusvälineitä tai alaohjelmia, joiden avulla annettaisiin kohdennettua ja tarpeisiin sovitettua koulunkäyntitukea 3-vuotiaille ja sitä vanhemmille romanioppilaille, jotka elävät äärimmäisessä köyhyydessä eivätkä voi hyödyntää nykyisiä ja tulevia koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen rahoittamista koskevia EU-aloitteita, kuten Erasmus+-ohjelmaa, lapsitakuuta tai Euroopan sosiaalirahasto plus -rahastoa;

31. toteaa, että joissakin jäsenvaltioissa on viime vuosina edistytty vain vähän sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien romanilasten koulutuksessa erityisesti poliittisen tahdon puutteen ja romanivastaisuuden vuoksi, joiden takia romanioppilaiden ja -opiskelijoiden ja muiden oppilaiden ja opiskelijoiden väliset erot oppimistuloksissa ovat edelleen suuria; palauttaa mieliin, että yhdenvertaisten lähtökohtien tarjoaminen romanilapsille on olennaisen tärkeää, jotta voidaan katkaista sukupolvelta toiselle siirtyvä köyhyyden kierre; kehottaa jäsenvaltioita soveltamaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa kaikilla politiikan aloilla ja asettamaan romanilasten koulutuksen hallitusohjelmiensa kärkeen;

32. suosittaa, että heikossa asemassa olevien romanioppilaiden opetus olisi aloitettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion erityiset olosuhteet ja heille olisi tarjottava yhdenvertaisia, kohtuuhintaisia, helposti saatavilla olevia ja osallisuutta edistäviä varhaiskasvatus- ja lastenhoitopalveluja; kehottaa jäsenvaltioita laatimaan ja panemaan täytäntöön strategioita ja ohjelmia, joilla pyritään helpottamaan romanien lastenhoitopalveluihin, kouluihin ja yliopistoihin pääsyä, joka on henkilökohtaisen kehityksen ja urakehityksen ennakkoedellytys, ja palauttaa mieliin, että liikunnan tai taidetoiminnan kaltainen harrastustoiminta on erinomainen osallisuutta edistävä keino;

33. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan riittävästi määrärahoja tällaista toimintaa tarjoaville kansalaisjärjestöille, koska toiminta on ratkaisevan tärkeää luotaessa ympäristöä ja olosuhteita, joissa kaikilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet taustaan katsomatta; katsoo, että jäsenvaltioiden välinen hyvien käytäntöjen vaihto on myös ratkaisevan tärkeää tällä alalla;

34. on erityisen huolestunut romanilasten erottelun yleisyydestä kouluissa ja syrjivästä käytännöstä sijoittaa romanilapsia kehitysvammaisille lapsille tarkoitettuihin kouluihin, mitä esiintyy edelleen joissakin jäsenvaltioissa; kehottaa asianomaisia jäsenvaltioita lopettamaan tällaiset käytännöt sovellettavan syrjinnän vastaisen lainsäädännön mukaisesti; kehottaa jäsenvaltioita asettamaan etusijalle toimenpiteet, joilla pyritään poistamaan romanioppilaiden erottelu kouluissa tai luokissa neuvoston vuonna 2013 antaman suosituksen mukaisesti, ja toteuttamalla monenlaisia toimenpiteitä, joihin osallistuu aktiivisesti paikallisia sidosryhmiä, erityisesti romanivanhempia ja -lapsia sekä yhteisöjärjestöjä, ja kehittämällä valistustoimia;

35. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kaikki koulut ja tarkastuselimet tosiasiallisesti täyttävät lakisääteisen velvoitteensa lakkauttaa erottelu kouluissa ja sitoutuvat myös keräämään ja julkaisemaan vuosittain tietoja koulujen kaikkien tasojen erottelutilanteesta, myös määräämällä seuraamuksia niille, jotka eivät noudata sääntöjä; kehottaa jäsenvaltioita vaihtamaan hyviä käytäntöjä, kuten erottelun lakkauttamisesta

vastaavan hallintoelimen perustaminen sekä toimivaltuuksien ja resurssien antaminen sille, jotta voidaan tukea kouluja, jotka pyrkivät lakkauttamaan erottelun, ja rangaista niitä, jotka eivät noudata sääntöjä; muistuttaa, että komissio käynnisti kolme rikkomismenettelyä romanilasten erottelusta; katsoo, että tilanne ei ole parantunut viime vuosina komission ponnisteluista huolimatta; kehottaa siksi komissiota ryhtymään lisätoimiin ja saattamaan nämä tapaukset tarvittaessa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi;

36. palauttaa mieliin, että on erittäin tärkeää, että romanivanhemmat ovat osallisina lastensa koulunkäynnin ja opiskelun kaikissa vaiheissa; kehottaa jäsenvaltioita laatimaan ohjelmia, joilla pyritään saamaan romanivanhemmat osallisiksi lastensa koulunkäyntiprosessiin, koulutukseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen; korostaa, että jäsenvaltioiden valmiudet varmistaa romanivanhempien osallisuus riippuvat paljon useista yhteiskunnallisista ja taloudellisista tekijöistä, ja kehottaa antamaan erityistukea terveydenhuollon, kouluruokailun ja vaatelahjoitusten muodossa romaniperheille, joilla on taloudellisia, yhteiskunnallisia, terveyteen tai asumiseen liittyviä ongelmia; katsoo, että koulunkäynnin keskeyttäneille ja/tai lukutaidottomille lapsille, joilla ei ole perustaitoja, olisi suunniteltava uusia mahdollisuuksia jatkaa koulutusta; kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään täysimääräisesti vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa tätä varten;

37. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan romanilasten yhdenvertaisen pääsyn laadukkaaseen koulutukseen myös vapaaehtoistyössä oppimisen ja elinikäisen oppimisen avulla; kehottaa jäsenvaltioita käsittelemään koulujen virallisissa opetussuunnitelmissa ja tiedotusvälineissä rakentavasti monimuotoisuuden, kulttuurien välisen ymmärryksen ja ihmisoikeuksien kunnioittamista; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään opetussuunnitelmiinsa ihmisoikeuksia, johtajuutta ja demokraattista kansalaisuutta koskevaa opetusta sekä romanien historiaa sekä jakamaan ja laajentamaan romaneja koskevia yliopisto-ohjelmia Euroopan tasolla;

38. kehottaa jäsenvaltioita laatimaan lakeja ja poliittisia toimenpiteitä, joilla pyritään varmistamaan oikeussuojakeinot niille romanilapsille, jotka on diagnosoitu väärin ja sijoitettu erityiskouluihin tai pelkästään romaneille tarkoitettuihin luokkiin ja kouluihin heidän etnisen alkuperänsä perusteella ja joilta on siten evätty perusoikeudet ja mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja hyviin työpaikkoihin;

39. katsoo, että covid-19-pandemian vuoksi tieto- ja viestintäteknologian ja -menetelmien aktiivisesta käytöstä on tullut välttämätöntä; korostaa kuitenkin pandemian osoittaneen, ettei digitaalisen muutokseen ole valmistauduttu riittävällä tavalla, sillä useilla romanitaustaisilla perheillä ja näiden kouluilla ei ole asianmukaisia tieto- ja viestintäteknologian laitteita ja niiden käyttötaitoja eikä niillä usein ole varaa sähköön ja digitaalisiin yhteyksiin, katsoo, että tieto- ja viestintäteknologian laitteen omistaminen on digitaalisen koulutuksen avaintekijä, ja kehottaa sen vuoksi komissiota luomaan tieto- ja viestintäteknisten laitteiden varaston ja antamaan sieltä laitteita heikossa asemassa oleville perheille ja lapsille, jotta nämä saavat perusvälineet etäoppimista varten ja voivat valmistautua digitaaliseen aikakauteen; katsoo, että internetyhteys ja tieto- ja viestintätekniikkataidot ovat tulevan digitaalisen aikakauden kulmakivi kaikille kansalaisille, minkä vuoksi ne ovat olennaisen tärkeitä myös romanien vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi; kehottaa tämän vuoksi komissiota lisäämään vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan ehdotukseen internetyhteyttä koskevia

säännöksiä; kehottaa jäsenvaltioita lisäämään tieto- ja viestintätekniikkataidot opetussuunnitelmiinsa jo varhaiskasvatuksesta lähtien ja investoimaan digitaalisen lukutaidon ohjelmiin, joilla voidaan tukea romanilapsia;

40. kehottaa jäsenvaltioita tekemään romanien kieltä, kulttuuria ja historiaa tunnetuksi koulujen opetussuunnitelmissa, museoissa ja muissa kulttuurisen ja historiallisen ilmaisun muodoissa sekä tunnustamaan romanikulttuurin panoksen Euroopan kulttuuriperintöön; kehottaa jäsenvaltioita kehittämään yhdenmukaisia ja johdonmukaisia toimenpiteitä riittävin määrärahoin romanitaiteiden ja -kulttuurin kannustamiseksi, tukemiseksi ja edistämiseksi, ja tutkimaan ja säilyttämään perinteisen romanikulttuurin aineellista ja aineetonta perintöä sekä elvyttämään ja tekemään tunnetuksi romanien perinteisiä käsitöitä;

Laadukkaat ja kohtuuhintaiset asunnot sekä ympäristöön liittyvä oikeudenmukaisuus

41. korostaa, että asuminen ei ole hyödyke vaan välttämättömyys, jota ilman ihmiset eivät voi osallistua täysimääräisesti yhteiskuntaan ja nauttia perusoikeuksista; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään toimintapolitiikkoihinsa suositukset, joita esitetään Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun kohtuuhintaista asumista koskevassa raportissa (The right to affordable housing: Europe's neglected duty), ja erityisesti varmistamaan, että kaikki jäsenvaltiot hyväksyvät viipymättä sitoutumisen tarkistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan 31 artiklaan, joka koskee oikeutta asuntoon, ja lisäävät investointeja sosiaalisiin ja kohtuuhintaisiin asuntoihin, jotta voidaan poistaa asuntokustannusten kohtuuttomuus erityisesti syrjäytyneiltä ryhmiltä;

42. kannustaa painokkaasti jäsenvaltioita varmistamaan, että romanit rekisteröidään asianmukaisesti, heillä on henkilö- ja syntymätodistukset ja heidän omaisuutensa (maat ja talot) rekisteröidään yhdenvertaisesti, ja varmistamaan joustavammat oikeudelliset ja hallinnolliset menettelyt tulevaisuudessa;

43. kehottaa jäsenvaltioita minimoimaan covid-19-pandemian vaikutuksia romanien ahtaissa ja epäinhimillisissä asuinoloissa laillistamalla näiden epäviralliset asumukset sekä investoimalla uusien laillistettujen asumusten infrastruktuurin ja asumisolojen parantamiseen;

44. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön kattavan mekanismin sen varmistamiseksi, että romaniväestöön kohdistuva syrjintä ja hyväksikäyttö asuntoalalla estetään ja että siitä määrätään seuraamuksia, puuttumaan kodittomuuteen ja tarjoamaan riittävästi asianmukaisia leiriytymispaikkoja kiertäville romaneille; kehottaa jäsenvaltioita ehkäisemään romanien lisähäätöjä varmistamalla, että kyseisissä tilanteissa noudatetaan aina kansanvälistä, eurooppalaista ja kansallista oikeutta, kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että häädön kohteena oleville henkilöille ilmoitetaan asiasta riittävän ajoissa ja asianmukaisesti, ja toteaa, ettei henkilöitä saisi häätää tarjoamatta normien mukaista, kohtuuhintaista ja laadukasta korvaavaa asuntoa, joka ei ole erillään muista ja jossa on mahdollisuus käyttää julkisia palveluja; korostaa, että erottelun torjumiseksi olisi kiireellisesti tehtävä julkisia investointeja; kehottaa jäsenvaltioita edistämään alueellisen erottelun torjuntaa ja toteaa, että maantieteellinen eristyneisyys ja asuminen erillään muista estävät etnisiin vähemmistöihin kuuluvia saamasta kunnollisia työpaikkoja riippumatta siitä, kuinka päteviä nämä ovat; toteaa, että on olennaisen tärkeää löytää ratkaisuja häätöongelmaan tekemällä yhteistyötä eri elinten kanssa ja että

romanien asumista koskevat toimet olisi sisällytettävä laajempiin kansallisiin toimiin ja lainsäädäntöaloitteisiin, jotka koskevat sosiaalisen asuntotarjonnan tai asumistuen ohjelmia;

45. muistuttaa, että covid-19-pandemia vaikuttaa EU:ssa eniten vähävaraisimpiin, kuten romaniyhteisöihin, ja pitää valitettavana, että romaniyhteisöjä syrjitään ja marginalisoidaan edelleen koronaviruspandemian vuoksi; kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään covid-19-kriisin vuoksi kiireellisesti toimenpiteitä, joilla puututaan köyhien romaniyhteisöjen veden, asianmukaisen sanitaation, sähkön ja tarpeellisten infrastruktuurien puuttumiseen; kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan desinfiointitoimenpiteitä myös romanien asumuksissa, kieltämään peruspalvelujen toimittamisen keskeyttämisen pandemian aikana, harkitsemaan haavoittuvimmassa asemassa olevien ja tulonsa menettäneiden henkilöiden kulutusmenojen tukemista tai maksujen perimisen jäädyttämistä elpymissuunnitelman kattaman kauden loppuun saakka, antamaan taloudellista tukea yksinhuoltajille lastenhoitokustannuksia, vuokranmaksua ja muita kotitalouden kustannuksia varten taloudellisten vaikeuksien lieventämiseksi, erityisesti, kun otetaan huomioon työpaikkojen menetykset;

46. kehottaa panemaan koko EU:ssa täytäntöön Århusin yleissopimuksen, jossa yhdistyvät ympäristö- ja ihmisoikeudet; suosittaa, että ympäristöön liittyvä epäoikeudenmukaisuus sisällytetään vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevaan esitykseen ja kehottaa komissiota puuttumaan ympäristöön liittyvän syrjinnän eri muotoihin;

Romaninaiset ja -tytöt

47. korostaa, että sukupuolinäkökulma, sukupuolisensitiivinen politiikka ja väkivallan (myös ihmiskaupan) torjunta on asetettava painopisteeksi; kehottaa jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet Istanbulin yleissopimusta, tekemään niin kiireellisesti; toteaa, että tulevissa toimintapolitiikoissa on otettava huomioon nämä erot ja puututtava niihin tarjoamalla romaninaisille suunnattuja erityistoimia ja erityisiä tukimuotoja; korostaa, että koska romaninaiset ja -tytöt joutuvat usein moniperusteisen syrjinnän kohteeksi, olisi suunniteltava erityisiä toimenpiteitä romaninaisten ja -tyttöjen vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi;

48. kehottaa jäsenvaltioiden hallituksia, paikallisviranomaisia ja tarvittaessa EU:n toimielimiä ottamaan romaninaiset mukaan naisjärjestöjen ja asiaankuuluvien sidosryhmien kautta romanien integraatiota edistävän strategian valmisteluun, täytäntöönpanoon, arviointiin ja seurantaan sekä luomaan yhteyksiä sukupuolten tasa-arvoa edistävien elinten, naisten oikeuksia ajavien järjestöjen ja sosiaalisen osallisuuden strategioiden välille, jotta voidaan rakentaa luottamusta yhteisöihin ja varmistaa paikallisen kontekstin tuntemus;

49. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että näiden romanien osallisuutta edistäviin kansallisiin strategioihin sisällytetään erityinen luku naisten oikeuksista ja sukupuolten tasa-arvosta ja että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen tähtääviä toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvon näkökulmaa, sovelletaan niiden kuhunkin osioon, erityisesti määrärahojen osoittamiseen noudattaen neuvoston päätelmiä romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevasta EU:n kehyksestä, jossa edellytetään sukupuolinäkökulman huomioon ottamista kaikissa toimintapolitiikoissa ja toimissa romanien osallisuuden edistämiseksi; kehottaa

komissiota ja jäsenvaltioita arvioimaan, auttavatko toimintapolitiikat parantamaan romaninaisten ja -tyttöjen asemaa toivotulla tavalla, ja ryhtymään toimiin, jos edistystä ei tapahdu;

50. kehottaa jäsenvaltioita suunnittelemaan toimenpiteitä, joilla tuetaan romaninaisia, jotta he voivat täysimääräisesti hyödyntää kykyjään ja mahdollisuuksiaan toimia itsenäisinä, itsevarmoina ja vapautuneina aktiivisina kansalaisina; kehottaa jäsenvaltioita laajentamaan pakollisia romanien terveydenhuolto- ja koulusovittelujärjestelmiä kaikkiin romaniyhteisöihin, varmistamaan sovittelijan jokaista 500:aa henkilöä kohti sekä myöntämään riittävästi määrärahoja järjestelmille ja tukemaan niitä asianmukaisesti ja antamaan sovittelijoille keskeisemmän roolin osallistamisprosessissa;

51. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan romanitytöt ja -naiset selkeämmin mukaan aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, nuorisotakuu mukaan luettuna;

52. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että romaninaisten ja -lasten perusoikeuksia kunnioitetaan, että romaninaisille ja -tytöille tiedotetaan – myös valistuskampanjoiden avulla – oikeuksista, joita heillä on nykyisen kansallisen sukupuolten tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevan lainsäädännön nojalla, ja että myös patriarkaalisia ja seksistisiä perinteitä torjutaan;

Laadukkaat työvoimapalvelut

53. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan laadukkaat työvoimapalvelut romaninuorille, myös työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville ja äärimmäisessä köyhyydessä eläville;

54. kehottaa komissiota esittämään tiedonannon jäsenvaltioita ja työnantajia koskevan syrjimättömän rekrytointipolitiikan suuntaviivoista ja standardeista, mukaan lukien suositukset tasa-arvosuunnitelmien hyväksymisestä yritysten tasolla ja alakohtaisissa työehtosopimuksissa sekä monimuotoisuutta käsittelevien työryhmien toteuttamisesta työpaikalla, mukaan lukien stereotypioiden, ennakkoluulojen ja kielteisten asenteiden torjuminen, syrjinnän estäminen rekrytoinnissa, ylennyksissä, palkkauksessa ja koulutukseen pääsyssä; korostaa, että näitä tasa-arvoa koskevia toimintasuunnitelmia olisi käytettävä myös etnisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistämiseen työpaikalla, sisäisten sääntöjen laatimiseen rasismin ja rasismiin liittyvän syrjinnän ja häirinnän torjumiseksi työpaikalla sekä työntekijöiden rekrytoinnin, uralla etenemisen ja työssä pysymisen seuraamiseen ja arvioimiseen tasa-arvolohkoittain, jotta voidaan tunnistaa suorat tai välilliset syrjivät käytännöt ja hyväksyä korjaavia toimenpiteitä eriarvoisuuden vähentämiseksi kaikilla näillä aloilla ja kerätä tätä varten tasa-arvotietoja noudattaen yksityisyyttä ja perusoikeuksia koskevia vaatimuksia;

55. korostaa, että romanien työllisyyden kannalta kriittisimpiä haasteita on tehokas siirtyminen koulutuksesta avoimille työmarkkinoille; korostaa, että on tärkeää torjua erilaisia pimeän työn muotoja ja työnantajien harjoittamaa syrjintää sekä sovittaa työvoiman kysyntä yhteen työvoiman tarjonnan kanssa;

56. kehottaa komissiota noudattamaan sitoumustaan hyväksyä toimintasuunnitelma Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamiseksi ja lisäämään romanien osallistamisen indikaattoriksi sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että romaniväestö saa ihmisarvoisia

työpaikkoja, oikeudenmukaisen palkan ja työolot, ja takaamaan, että sosiaalisen suojelun järjestelmät ja sosiaalipalvelut ovat asianmukaisia, kaikkien mahdollisten edunsaajien saatavilla ja että kaikki edunsaajat käyttävät kyseisiä palveluja ja järjestelmiä ja että niihin sisältyy yleinen ja syrjimätön terveydenhuolto sekä vähimmäistoimeentulojärjestelmät ja eläkeoikeudet;

°

° °

57. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle, jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden hallituksille ja parlamenteille, jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden valtiotasoa alemmille kansanedustuslaitoksille ja valtuustoille, Euroopan unionin perusoikeusvirastolle, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle, Euroopan alueiden komitealle, Euroopan neuvostolle sekä Yhdistyneille kansakunnille.

29.6.2020

TYÖLLISYYDEN JA SOSIAALIASIOIDEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta: romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa
(2020/2011(INI))

Valmistelija (*): Tomáš Zdechovský

(*) Valiokuntien yhteistyömenettely – työjärjestyksen 57 artikla

EHDOTUKSET

Työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

A. toteaa, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 9 artiklan mukaan unioni ottaa politiikkansa ja toimintansa määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset;

B. katsoo, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin hyväksyminen on olennaisen tärkeää syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden, kuten romanitaustaisten, sosiaalisten oikeuksien vahvistamiseksi;

C. toteaa, että suhtaudumme erittäin myönteisesti komission sitoumukseen kehittää romanien yhdenvertaisuutta, sosiaalista ja taloudellista oikeudenmukaisuutta ja romanivastaisuuden torjuntaa koskeva vahvistettu eurooppalainen strategiakehys vuoden 2020 jälkeen;

D. ottaa huomioon, että romanit ovat Euroopan suurin etninen vähemmistö, ja noin 6 miljoonaa romania elää EU:ssa etnisesti mutta samalla sosioekonomisesti erittäin monimuotoisessa tilanteessa, ja että he kohtaavat moninkertaista syrjintää; ottaa huomioon, että noin 80 prosenttia romaneista jää maansa köyhyysriskirajan alapuolelle; ottaa huomioon, että 43 prosenttia romaneista (56 prosenttia miehistä ja 29 prosenttia naisista) tekee jonkinlaista palkkatyötä, kun EU:n keskiarvo oli 70 prosenttia vuonna 2015[1]; ottaa huomioon, että 50 prosenttia 6–24-vuotiaista romaneista ei käy

[1] 5. syyskuuta 2019 julkaistu komission kertomus romanien kansallisten integrointistrategioiden

koulua ja että 63 prosenttia nuorista romaneista (16–24-vuotiaat) on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella, kun EU:n keskiarvo on 12 prosenttia[2]; toteaa, että työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien romaneiden osuus oli kasvanut vuonna 2016 verrattuna vuoden 2011 tilanteeseen[3];

E. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvo ja romanilasten ja -nuorten tilanne ovat kaksi keskeistä alaa romanien integroitumisen ja osallistamisen kannalta ja että niihin ei puututa riittävästi EU:n eikä jäsenvaltioiden tasolla[4]; ottaa huomioon, että merkittävä osa romaninaisista elää epävarmassa tilanteessa ja on erityisen haavoittuvassa asemassa moniperusteisen syrjinnän vuoksi; katsoo, että naisten ja miesten tasa-arvo on varmistettava ja sitä on edistettävä kaikilla aloilla, mukaan lukien osallistuminen työmarkkinoille, työehdot ja -olot, palkat, pätevöitymiskoulutus, uranvaihdos, tulevaisuudennäkymät ja eteneminen;

F. ottaa huomioon, että romanien elinolot, koulutustaso ja terveydentila määräävät heidän sosioekonomisen ja työmarkkina-asemansa; ottaa huomioon, että romanit joutuvat usein köyhyyden, syrjäytymisen, matalan koulutustason ja alhaisen ammattipätevyyden noidankehään, joka estää heitä löytämästä pysyvää työpaikkaa, koska he eivät täytä työn vaatimuksia; ottaa huomioon, että sitkeä sosioekonominen ja terveydellinen eriarvoisuus sekä syrjinnän eri muodot, kuten romanivastaisuus ja ikäsyrjintä, asettavat romanit ja erityisesti ikääntyneet romanit haavoittuvaan asemaan;

G. ottaa huomioon, että romanien rakenteellisen syrjinnän torjuminen, myös koulutuksen, työllisyyden, terveydenhuollon ja asunnon saannin painopistealueilla, ja heidän sosioekonomisen asemansa merkittävä parantaminen edellyttävät sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman lisäämistä niissä ympäristöissä, joissa romaniyhteisöjä on, sekä pitkäkestoista, monisidosryhmäistä lähestymistapaa romanien integroimiseen siten, että romanit osallistuvat siihen aktiivisesti kaikissa vaiheissa;

H. ottaa huomioon, että tasa-arvoa koskevien tietojen keruu koskee kaiken tyyppisiä eriteltyjä tietoja, joita käytetään syrjintävaarassa olevien ryhmien suhteellisen tilanteen arvioinnissa, tasa-arvon edistämistä tukevien julkisten politiikkojen suunnittelussa ja niiden täytäntöönpanon arvioinnissa, ja että keruu suoritetaan näytön eikä pelkkien oletusten perusteella; ottaa huomioon, että tällaisten tietojen (eli etnistä alkuperää tai uskontoa ilmaisevien tietojen) kerääminen edellyttää tietojenkeruun kohteena olevien henkilöiden yksinomaista suostumusta ja että tähän voi usein liittyä kiistoja; toteaa, että selvästi kiellettyä on rotuun tai etniseen alkuperään perustuva profilointi, jossa ihmiset määritellään ilman heidän suostumustaan rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai kansalliseen alkuperään perustuvien kolmansien osapuolten käsitysten tai yleistysten perusteella;

I. ottaa huomioon, että vähemmistöryhmiin kuuluvia henkilöitä syrjitään edelleen, kun he hakevat työtä ja vaikka he olisivat työssä, ja että heitä kohdellaan edelleen eriarvoisesti;

---

täytäntöönpanosta, COM(2019)0406, s. 3.

[2] COM(2019)0406, s. 4.

[3] Roma inclusion measures reported under the EU framework for NRIS, SWD(2019) 320 lopullinen, osa 1/2, s. 18.

[4] Asiantuntijaraportit, jotka perustuvat EU:n kehyksestä romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille tehdyn arvioinnin tulevaisuuteen suuntautuviin näkökohtiin ja joissa otetaan huomioon romaniväestön moninaisuus vuoden 2020 jälkeisessä romanien tasa-arvoa ja osallisuutta koskevassa EU:n aloitteessa, tammikuu 2020, s. 16.

ottaa huomioon, että matalammat palkat, uranäkymien puute, epävarmat ja vaikeat työolot, etenemistä työuralla vaikeuttavat ”tahmea lattia”- ja ”lasikatto”-ilmiöt, häirintä ja perusteettomat irtisanomiset ovat vain joitakin ilmentymiä siitä; ottaa huomioon, että etnisillä vähemmistöillä on todennäköisemmin heikommat mahdollisuudet saada työhön liittyviä oikeuksia ja suojelua; ottaa huomioon, että etninen alkuperä näyttää olevan merkityksellinen myös työpaikkakiusaamisessa ja se vaikuttaa olevan huomattava este urakehitykselle;

J. ottaa huomioon, että suurin osa romaniyhteisöistä ja erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan romaniyhteisöistä asuu eriytyneissä asutuksissa, usein alueilla, joihin kohdistuu merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja on jäänyt yhteiskunnan ulkopuolelle ja kärsii alueellisesta erottelusta, ala-arvoisista olosuhteista ja ylisukupolvisesta köyhyydestä; ottaa huomioon, että romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta 5. syyskuuta 2019 annetun komission kertomuksen (COM(2019)0406) mukaan kolmannes romanikotitalouksista ei saa juoksevaa vettä, hieman yli puolella on sisätiloissa huuhtelukäymälä tai suihku ja 78 prosenttia romaneista asui ahtaasti vuonna 2016; ottaa huomioon, että yksi kymmenestä elää asunnossa, jossa ei ole sähköä; ottaa huomioon, että edustavista tutkimuksista yhdeksästä jäsenvaltiosta saadut tiedot ja tulosindikaattorit viittaavat siihen, että asuntotilanne pysyi suurelta osin samanlaisena vuosina 2011–2016 ja että joissakin jäsenvaltioissa veden saatavuus ja peruspalvelut paranivat vain hieman;

K. katsoo, että alueellinen erottelu on edelleen yksi asumisen suurimmista haasteista; toteaa, että 43 prosenttia romaneista kokee syrjintää yrittäessään ostaa tai vuokrata asunnon ja että romanit eivät tunne tarpeeksi hyvin tasavertaisuutta koskevia oikeuksiaan[5]; ottaa huomioon, että puuttuvat omaisuutta ja henkilöllisyyttä koskevat asiakirjat, kuten syntymätodistukset ja henkilökortit, estävät asuntojen, julkisten palvelujen tai keskeisten valtion tukipalvelujen saamisen;

L. ottaa huomioon, että covid-19-kriisi on lisännyt romanien vaikeuksia, koska kriisin taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset ovat vaikuttaneet romaniväestöön ja erityisesti naisiin ja syventäneet vallitsevaa eriarvoisuutta kaikilla romanien osallistamisen painopistealoilla; ottaa huomioon, että romanit ovat erittäin suuressa vaarassa joutua kärsimään covid-19-kriisin kielteisistä seurauksista ja että heillä on rajalliset mahdollisuudet saada terveydenhuoltoa, koulutusta, sosiaalietuuksia – työttömyysetuudet mukaan luettuina – tai hyötyä muista toimenpiteistä, joilla pyritään lieventämään koronaviruksen vaikutusta;

M. ottaa huomioon, että heikko liikenneinfrastruktuuri sekä julkisten hallintoelinten ja palvelujen ja erityisesti korkealaatuisten oppilaitosten ja terveydenhuoltopalvelujen puute pahentavat alueellisia eroja ja gettoutumista;

1. korostaa, että romanit ovat yksi suurimmista vähemmistöryhmistä Euroopassa, että romanien keskuudessa esiintyy eniten köyhyyttä, rakenteellista syrjintää ja sosiaalista syrjäytymistä, ja että romanien perusoikeuksia, erityisesti taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia, ei kunnioiteta; pitää valitettavana, että huolimatta EU:n taloudellisesta vauraudesta ja EU:n kehyksestä romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille ja huolimatta koheesiorahastosta ja toimenpiteistä, joita otettiin käyttöön viime vuosikymmenen aikana romanien sosiaalisen osallisuuden parantamiseksi,

[5] COM(2019)0406.

romanien yleinen tilanne EU:ssa on juuttunut paikoilleen ja edistys asumisen, työllisyyden, koulutuksen ja terveydenhuollon alalla on ollut vähäistä; kehottaa paikallisviranomaisia ja hallituksia panemaan romanien integraatiota edistävät strategiat tehokkaasti täytäntöön; kehottaa komissiota näyttämään esimerkkiä ja valtavirtaistamaan romanikysymykset politiikkoihinsa, ohjelmiinsa ja hankkeisiinsa kaikilla tasoilla, jotta voidaan ehkäistä syrjintää ja edistää romanien integroitumista yhteiskuntiimme; kehottaa komissiota noudattamaan romanien integraatiota edistäviä strategioita koskevaa monialaista ja monisidosryhmäistä lähestymistapaa ja edistämään romanien aktiivista osallistumista niiden valmistelusta aina niiden täytäntöönpanoon asti;

2. kehottaa komissiota asettamaan sitovat päämäärät, toimenpiteet ja tavoitteet jäsenvaltioille, selkeän aikataulun ja selkeät ja sitovat edistymisvaatimukset sekä onnistumista mittaavat indikaattorit ja osoittamaan asianmukaisen rahoituksen seuraavan romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevan EU:n kehyksen toteuttamiselle; kehottaa paikallisviranomaisia ja hallituksia asettamaan romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden täytäntöönpanon ensisijaiseksi tavoitteeksi;

3. palauttaa mieliin 12. helmikuuta 2019 antamansa päätöslauselman tarpeesta laatia vahvistettu vuoden 2020 jälkeinen EU:n strateginen puitekehys romanien osallisuutta edistäville kansallisille strategioille ja tehostaa romanivastaisuuden torjuntaa[6], kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ehdottamaan kunnianhimoista, kattavaa ja sitovaa romanien yhdenvertaisuutta, sosiaalista ja taloudellista oikeudenmukaisuutta ja romanivastaisuuden torjuntaa koskevaa EU:n strategiakehystä vuoden 2020 jälkeiselle ajalle ja sitoutumaan siihen sekä sisällyttämään siihen konkreettisia EU:n tason yhteisiä tavoitteita ja vähimmäisvaatimuksia, jotka jäsenvaltiot voivat muuntaa kansallisiksi tavoitteiksi niin, että maakohtaiset erityispiirteet otetaan huomioon niiden pyrkiessä saavuttamaan vähimmäisvaatimuksia enemmän, ja varmistamaan, että moninkertaista ja moniperusteista syrjintää, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja lapset huomioon ottavaa lähestymistapaa käsitellään asianmukaisesti;

4. korostaa tarvetta katkaista romaniväestön köyhyyden noidankehä toteuttamalla tehokkaita kohdennettuja toimia mahdollisimman varhaisesta iästä alkaen, koska kohdennetut toimet kaikilla koulutuksen tasoilla voivat olla tehokkaita välineitä köyhyyden torjumiseksi; korostaa tarvetta edistää siirtymistä korkeammille koulutuksen tasoille ja tukea näitä toimia sosiaalisilla investoinneilla;

5. kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota niihin jäsenvaltioihin, joissa on paljon romaniväestöä ja joissa on aiemmin toteutettu melko tehottomia toimenpiteitä; korostaa, että komission olisi seurattava ja tuettava paremmin näitä jäsenvaltioita ja niiden politiikkoja ja toimenpiteitä;

6. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita turvaamaan romanien osallistavan tasa-arvon kaikilla elämänaloilla kiinnittäen erityistä huomiota naisiin ja tyttöihin sekä vammaisiin henkilöihin, jotka ovat moniperusteisen syrjinnän uhreja;

7. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään 2. heinäkuuta 2008 annetun ehdotuksen neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta

[6] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0075.

suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (COM(2008)0426);

8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään köyhyyden, erityisesti lasten köyhyyden, sosiaalisen syrjäytymisen, romanivastaisuuden ja syrjimättömyyden monialaisina ulottuvuuksina EU:n romanistrategian ja romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden neljään keskeiseen alaan, jotta varmistetaan, että tasa-arvo, kestävät työllistymismahdollisuudet, osallistava koulutus, laadukas asuminen ja riittävä terveydenhuolto edistävät romanien hyvinvoinnin yleistä parantamista ja että moninkertaista ja moniperusteista syrjintää, sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja lapset huomioon ottavaa lähestymistapaa käsitellään asianmukaisesti sekä romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita koskevassa vuoden 2020 jälkeisessä EU:n strategisessa kehyksessä että romanien integraatiota edistävissä kansallisissa strategioissa; kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia ja hallituksia asettamaan romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden hyväksymisen, tarkistamisen ja täytäntöönpanon etusijalle vuoden 2020 jälkeisen EU:n strategisen kehyksen mukaisesti ja takaamaan, että nämä strategiat liittyvät läheisesti valtavirtapolitiikkoihin;

9. kehottaa komissiota varmistamaan romanien etuja edistävien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen, asiantuntijoiden ja yhteisön jäsenten, erityisesti paikallis- ja aluetason periaatekeskustelussa ja päätöksenteossa aktiivisesti toimivien tahojen, tasavertaisen osallistumisen;

10. toteaa, että romanien sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien takaamiseksi olisi harkittava kattavampaa lähestymistapaa, jossa muun muassa vahvistetaan romanivähemmistön institutionaalinen tunnustaminen sosiaaliseksi toimijaksi ja romaneja edustavien kansalaisjärjestöjen tehokas ja järjestäytynyt osallistuminen, mikä mahdollistaa niiden tarkoituksenmukaisen osallistumisen talous- ja sosiaalipolitiikan täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin; kehottaa komissiota pitämään romanien osallistumista tulevan EU:n strategisen kehyksen ja kansallisten strategioiden yhteisenä sitovana laatustandardina ja varmistamaan, että rahoitusta koskevat ja rakenteelliset mekanismit takaavat yhtäläisen ja laadukkaan osallistumisen;

11. korostaa, että työllisyys tasoittaa tietä kohti sosiaalista osallisuutta ja että etnisillä vähemmistöillä on siksi oltava mahdollisuus osallistua täysimääräisesti työmarkkinoille ja että ”sama asema ja sama palkka samasta työstä” -periaatetta on sovellettava kaikkiin työntekijöihin;

12. kehottaa komissiota esittämään tiedonannon jäsenvaltioita ja työnantajia koskevan syrjimättömän rekrytointipolitiikan suuntaviivoista ja standardeista, mukaan lukien suositukset tasa-arvosuunnitelmien hyväksymisestä yritysten tasolla ja alakohtaisissa työehtosopimuksissa sekä monimuotoisuutta käsittelevien työryhmien toteuttamisesta työpaikalla, mukaan lukien stereotypioiden, ennakkoluulojen ja kielteisten asenteiden torjuminen, syrjinnän estäminen rekrytoinnissa, ylennyksissä, palkkauksessa ja koulutukseen pääsyssä; korostaa, että näitä tasa-arvoa koskevia toimintasuunnitelmia olisi käytettävä myös etnisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden edistämiseen työpaikalla, sisäisten sääntöjenlaatimiseen rasismin ja rasismiin liittyvän syrjinnän ja häirinnän torjumiseksi työpaikalla sekä työntekijöiden rekrytoinnin, etenemisen ja työssä pysymisen seuraamiseen ja arvioimiseen tasa-arvolohkoittain, jotta voidaan tunnistaa suorat tai välilliset syrjivät käytännöt ja hyväksyä korjaavia toimenpiteitä

eriarvoisuuden vähentämiseksi kaikilla näillä aloilla ja kerätä tätä varten tasa-arvotietoja noudattaen yksityisyyttä ja perusoikeuksia koskevia vaatimuksia;

13. kehottaa komissiota hyväksymään EU:n yhteisen kehyksen luotettavien ja vertailukelpoisten tasa-arvoa koskevien eriteltyjen tietojen keräämiseksi ja analysoimiseksi, jotta voidaan torjua syrjintää, myös työelämässä; toteaa lisäksi, että siihen olisi sisällyttävä työmarkkinaindikaattoreita, joilla mitataan tasa-arvoa, myös maahanmuuttajien ja vähemmistöryhmien työllisyysasemaa, noudattaen täysimääräisesti yksityisyyttä ja perusoikeuksia koskevia vaatimuksia;

14. korostaa, että romanien työllisyyden kannalta kriittisimpiä haasteita on tehokas siirtyminen koulutuksesta avoimille työmarkkinoille ottaen huomioon koulusta poissaolon ja koulunkäynnin keskeyttämisen korkean asteen romanilasten ja -nuorten keskuudessa; korostaa, että on tärkeää torjua kielteisiä stereotypioita, jotka ovat usein suurimpia esteitä työllistymiselle; korostaa, että on tärkeää torjua erilaisia pimeän työn muotoja ja työnantajien harjoittamaa syrjintää, sovittaa työvoiman kysyntä yhteen työvoiman tarjonnan kanssa ja puuttua koulutuksen ulkopuolella olevien romaninuorten kasvavaan määrään;

15. kehottaa komissiota noudattamaan sitoumustaan hyväksyä toimintasuunnitelma Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamiseksi ja lisäämään romanien osallistamisen indikaattoriksi sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota romaniväestöön, jotta voidaan ottaa huomioon romanien erityistilanne ja varmistaa, että he saavat laadukkaita ja ihmisarvoisia työpaikkoja, oikeudenmukaisen palkan ja työolot ja jotta voidaan taata, että sosiaalisen suojelun järjestelmät ja sosiaalipalvelut ovat riittäviä, kaikkien mahdollisten edunsaajien saatavilla ja niiden käyttämiä ja että niihin sisältyy yleinen ja syrjimätön terveydenhuolto sekä vähimmäistoimeentulojärjestelmät ja eläkeoikeudet;

16. muistuttaa, että jäsenvaltiot ovat toteuttaneet useita toimenpiteitä romanilasten koulunkäynnin parantamiseksi, kuten maksuttoman aterian ja ilmaisten oppikirjojen tarjoaminen kouluissa sekä päiväkodissa käymistä ja esikouluopetukseen osallistumista koskevan velvoitteen laajentaminen varhaisemmasta iästä kaikille lapsille; korostaa, että näitä hyviä käytäntöjä olisi jatkettava;

17. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että kun romanitaustaiset henkilöt käyttävät liikkumisoikeuksiaan, heillä on mahdollisuus saada kaikkea tarvittavaa terveydenhoitoa jäsenvaltiossa, jossa he oleskelevat; korostaa, että kenenkään köyhyys tai kotipaikka-asema eivät saisi muodostaa estettä terveys- ja sosiaalipalvelujen saamiselle;

18. kehottaa jäsenvaltioita investoimaan työelämän seuranta- ja valitusmekanismeihin, joilla on tukenaan riittävät resurssit ja jotka ovat kaikkien työntekijöiden saatavilla ja käytettävissä heidän kansalaisuudestaan tai kotipaikka-asemastaan riippumatta, jotta työntekijöitä voidaan suojella työnantajan kostotoimilta ja haitallisilta seurauksilta ja tukea kansalaisyhteiskunnan järjestöjä niiden antaessa työntekijöille tietoa heidän oikeuksistaan ja niiden käytöstä;

19. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että elpymissuunnitelma ja vuosien 2021–2027 uusi monivuotinen rahoituskehys ovat kiinteästi yhteydessä romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskevaan EU:n strategiakehykseen, sen sitoviin tavoitteisiin ja niiden täytäntöönpanoon romanien integraatiota edistävissä kansallisissa

strategioissa; korostaa, että tätä varten on kerättävä järjestelmällisesti sukupuolen ja iän mukaan eriteltyä luotettavaa tietoa tarve- ja kontekstianalyysien pohjaksi ja tarjottava ohjausta tavoitteiden ja vaikutusindikaattoreiden asettamisessa, jotta voidaan varmistaa paras tulos, jossa tarpeet on sovitettu yhteen suunnittelun ja budjetoinnin kanssa sekä kansallisella että EU:n tasolla;

20. kehottaa komissiota ja neuvostoa käsittelemään Euroopan sosiaalirahasto plussassa (ESR+) romanien eriarvoista tilannetta eri puolilla unionia; palauttaa mieliin 4. huhtikuuta 2019 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+)[7], jonka 4 artiklan 1 kohdan viii a alakohtaan sisältyy erityistavoite ”torjutaan marginalisoituneiden yhteisöjen, kuten romanien, syrjintää ja edistetään niiden sosioekonomista integroitumista”;

21. kehottaa komissiota arvioimaan huolellisesti romanien integroitumisen vaikutusindikaattoreita kaudella 2014–2020 ja yksilöimään parhaita käytäntöjä ja puutteita; muistuttaa, että romanien integroitumisen seurantaa oli tarkoitus parantaa ESR:n investointiprioriteetin 9 ii sekä ESR:n ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) toimenpideohjelmissa vahvistettujen asiaa koskevien erityistavoitteiden perusteella ja käyttämällä osallistujiin sovellettavaa ESR:n yhteistä tuotosindikaattoria, ohjelmakohtaisia indikaattoreita ja tavoitteita;

22. suosittelee, että komissio helpottaa parhaiden käytäntöjen vaihtamista jäsenvaltioiden välillä ja seuraa tilannetta säännöllisen arvioinnin tekemiseksi;

23. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan romaniyhteisöjen, myös nuorten, edustajia mukaan kuulemis- ja päätöksentekoprosesseihin sekä EU:n että kansallisella tasolla;

24. muistuttaa, että paikallisviranomaisten ja kansallisten hallitusten rooli, vahvat kumppanuudet ja paikallisten sidosryhmien, kuten kuntien ja koulutarkastajien, sitoutuminen ovat keskeisessä asemassa romanien kestävän integroitumisen saavuttamisessa;

25. korostaa, että toimivaltaisten valtion viranomaisten on sitouduttava kiireellisesti ja vahvasti puuttumaan romanioppilaiden erotteluun kouluissa, lisäämään näiden osallistumista koulutukseen sen alusta loppuun ja turvaamaan kaikille yhtä laadukas ja osallisuutta edistävä yleisopetus; pitää valitettavana, että romanilasten saamat väärät diagnoosit erityisopetuksen tarpeesta ovat edelleen yleinen syrjivä käytäntö, joka johtaa siihen, että suhteettoman suuri määrä romanilapsia käy erityiskoulua ja näin heidät erotetaan yleisopetusta antavasta koulujärjestelmästä ja he saavat usein heikompilaatuista opetusta; palauttaa mieliin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätökset ja romaneihin kouluissa kohdistuvaan syrjintään liittyvät rikkomusmenettelyt seuraavia kolmea jäsenvaltiota vastaan: Tšekki (2014), Slovakia (2015) ja Unkari (2016); katsoo, että komission toimista huolimatta viime vuosien aikana tilanne ei ole parantunut tai on parantunut vain vähän; kehottaa komissiota arvioimaan korjaavia toimenpiteitä ja niiden vaikutusta romanilapsiin ja, mikäli toimenpiteiden katsotaan

[7] Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2019)0350.

olevan riittämättömiä eikä tarpeeksi tehokkaita, saattamaan kyseiset tapaukset Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi;

26. muistuttaa, että romaniopettajilla on tärkeä rooli ja että on tärkeää, että koulutuslaitoksissa on romaniopettajia, jotta voidaan tukea erottelun vähentämiseen pyrkivää prosessia ja kannustaa romaneja osallistumaan elinikäisen oppimisen ohjelmiin ja aikuiskoulutukseen; suosittaa antamaan romaneille jatkokoulutusta ja palkkaamaan näitä nuorten mentoreiksi ja koulutusasioiden sovittelijoiksi, jotka tukevat koulutusväylältä toiselle ja työmarkkinoille siirtymistä; korostaa, että aktiivisessa työvoimapolitiikassa, myös nuorisotakuussa, olisi otettava romanit selkeämmin huomioon ja että työmarkkinoille pääsyyn liittyvää ja työpaikoilla tapahtuvaa syrjintää olisi seurattava ja torjuttava järjestelmällisesti; kehottaa antamaan julkisten työvoimapalvelujen henkilöstölle koulutusta syrjäytyneiden ryhmien tavoittamisesta ja kohtelusta;

27. vaatii uudenlaista yhteistä maatalouspolitiikkaa (YMP), jonka avulla voitaisiin luoda innovatiivisia maataloustyön muotoja, mukaan lukien romaniyhteisöjen osuuskuntia, ja edistää niitä ja joka voisi olla merkittävässä asemassa oikeudenmukaisen, terveyttä edistävän ja ympäristöä säästävän elintarvikejärjestelmän luomisessa; korostaa, että tällaisilla toimilla voitaisiin edistää Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamista; kehottaa edistämään ja vaihtamaan tätä alaa koskevia parhaita käytäntöjä jäsenvaltioiden kesken;

28. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään koordinoituja lähestymistapoja, joilla edistetään romanilasten integraatiota yhteiskuntaan; kehottaa tämän vuoksi hyväksymään kiireellisesti eurooppalaisen lapsitakuun rahoittamisen ESR+-rahastosta ja osoittamaan sitä varten resursseja, joilla tuetaan kokonaisen sukupolven nostamista köyhyydestä;

29. korostaa, että terveydenhuoltopalvelujen käyttämisen esteet ja terveyttä koskevien perustietojen puute lisäävät laajalle levinnyttä romaniopiskelijoiden erottelua kouluissa; korostaa, että yhteiskunnissa, joissa romanit elävät, esiintyvän laajalle levinneen romanivastaisuuden lisäksi esiopetukseen ilmoittautumiseen ja sosiaaliseen syrjintään liittyvät rakenteelliset haitat ovat eriytettyjen koulujen ja romanilasten syrjinnän perimmäisiä syitä ja johtavat työttömyyden ja köyhyyden noidankehään; korostaa, että on äärimmäisen tärkeää puuttua näihin perimmäisiin syihin sekä tiedottaa asiasta;

30. pitää myönteisenä, että jotkin jäsenvaltiot ovat hyväksyneet lainsäädäntövälineitä, joiden avulla varmistetaan koulutuksen laatua ja yhtäläisiä koulutusmahdollisuuksia koskevien vaatimusten noudattaminen ja otetaan käyttöön osallisuutta edistävä koulutus; toteaa, että tällaisten toimien tavoitteena on integroida romanilapset sekä muut heikommassa asemassa olevat ryhmät mahdollisimman hyvin koulutusjärjestelmään varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulutukseen asti, mikä on edellytys lapsen henkilökohtaiselle kehitykselle ja uramahdollisuuksille;

31. palauttaa mieliin, että romanitukihenkilöihin ja terveydenhuollon tukiohjelmiin suhtaudutaan yleisesti myönteisesti, esimerkiksi edistettäessä romaniyhteisön mahdollisuuksia käyttää terveydenhuoltopalveluja, parannettaessa romanien mahdollisuuksia käyttää hygienia- ja saniteettitiloja ja käsiteltäessä romaninaisten terveydenhuoltoon liittyviä erityistarpeita; korostaa, että Bulgarian, Romanian ja

Slovakian hallitukset laajensivat kyseisissä maissa toteutettuja romaniyhteisössä toimivien terveysalan kenttätyöntekijöiden ohjelmia ja ohjelmia koskevat arvioinnit osoittavat, että tapahtui myönteisiä muutoksia (toteutettiin yhteisöille suunnattuja koulutustoimia, terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien käyttäytyminen oli vähemmän syrjivää ja muita terveydenhuoltopalvelujen käytön esteitä esiintyi vähemmän); korostaa kuitenkin, että tällaisten ohjelmien arvioinnit osoittavat, että olisi siirryttävä uusiin ja tehokkaampiin lähestymistapoihin ja romanitukihenkilöistä institutionaaliseen uudistukseen, jolla puututaan järjestelmässä esiintyvään institutionaaliseen syrjintään[8];

32. korostaa, että on tärkeää tukea sitä, että vanhemmat saadaan osallisiksi lastensa koulunkäyntiin liittyviin toimiin, ja auttaa näitä ymmärtämään esiopetuksen, lasten kouluun ilmoittautumisen ja oppitunneille osallistumisen merkityksen; pitää valitettavana, että joissakin jäsenvaltioissa rajoitetaan edelleen romanilasten pääsyä esiasteen opetukseen ja lastenhoitopalveluihin; pitää valitettavana, että EU ja jäsenvaltiot ovat vielä kaukana romanien osallisuuden edistämistä koskevassa EU:n kehyksessä määritettyjen tavoitteiden saavuttamisesta;

33. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että toimivaltaiset alue- ja paikallisviranomaiset toteuttavat kansalaisyhteiskunnan ja talouden toimijoiden kanssa romaneihin keskittyviä työllisyys- ja sosiaalipoliittisia toimia ja seuraavat niiden tuloksia ottaen samalla huomioon myös muut samankaltaisissa tilanteissa olevat yhteiskuntaryhmät; kehottaa jäsenvaltioita lisäksi hyväksymään ennaltaehkäiseviä ja korjaavia toimenpiteitä stereotypioiden ja romanivastaisuuden torjumiseksi työmarkkinoilla, asettamaan romanityönhakijoiden mahdollisuuksien lisäämisen julkisten työvoimapalvelujen ja työnantajien ensisijaiseksi tavoitteeksi ja tarjoamaan tämän rinnalla työnvälitystukea ammatillisen oppimisen, tietotekniikka- ja kielikoulutusta sisältävien työharjoittelujen ja yrittäjätaitojen edistämisen avulla; korostaa julkisten työvoimapalvelujen tärkeää asemaa edistettäessä romanien pääsyä julkishallinnon virkoihin ja pyrittäessä tavoittamaan heikommassa asemassa olevia romanityönhakijoita;

34. korostaa, että on tärkeää edistää romanien koulutukseen, korkeakoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen pääsyä, jotta voidaan edistää näiden taloudellista ja sosiaalista osallisuutta; katsoo, ettei ammatillista koulutusta vieläkään pidetä riittävässä määrin ensisijaisena tavoitteena ja ratkaisuna, jonka avulla voidaan luoda ja tarjota mahdollisuuksia romaneille; kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan, että romaneille suunnatuissa ammatillisen koulutuksen ohjelmissa otetaan huomioon näiden erityistilanne sekä työmarkkinoiden kasvavat vaatimukset; palauttaa mieliin, että ikääntyvässä Euroopassa on pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta ja että nuorta romaniväestöä ei tulisi pitää taakkana vaan mahdollisuutena ja mahdollisena tulevaisuuden työvoimana; kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan yrityksiä, erityisesti paikallisyrityksiä vahvempaan sitoutumiseen ja harkitsemaan yhteiskunnallisten yritysten kehittämisen tukemista kestävien työpaikkojen luomiseksi romaneille, erityisesti romaninaisille;

35. korostaa, että romanien työehdot ovat usein epävakaat tai heidän työllisyystilanteensa on epätyypillinen; on vahvasti sitä mieltä, että uudella eurooppalaisella hätätilasta

[8] Fresno JM, Lajčáková J, Szira J, Mačáková S, Karoly M, Rossi M, A meta-evaluation of interventions for Roma inclusion, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2019.

aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisellä tukivälineellä (SURE) olisi tuettava jäsenvaltioiden haavoittuvimmassa asemassa olevia;

36. kehottaa komissiota saattamaan unionin oikeuden ihmisten oikeutta vedensaantiin koskevan YK:n oikeudellisen kehyksen mukaiseksi, ja laajentamaan vesidirektiivien soveltamisalaa siten, että ne kattavat vedenjakelun ja vesihuollon saatavuuteen ja kohtuuhintaisuuteen liittyvät ongelmat; kehottaa komissiota luomaan indikaattoreita ja seurantamekanismeja, joiden avulla tarkastellaan vesi- ja sanitaatiopalvelujen saatavuuden sosiaalista tasapuolisuutta jäsenvaltioissa, pyytämään Euroopan unionin perusoikeusvirastoa keräämään tiedot vuosittain ja osoittamaan määrärahoja, joiden avulla puututaan sosiaalisesti syrjäytyneiden ja etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän kohteena olevien ryhmien rajallisiin mahdollisuuksiin käyttää vesi- ja sanitaatiopalveluja;

37. kehottaa jäsenvaltioita ryhtymään yhteisiin toimiin, joilla valistetaan kansalaisia ja tiedotetaan näille romanien osallisuuden edistämisestä;

38. kehottaa jäsenvaltioita minimoimaan covid-19-pandemian vaikutukset romanien ahtaissa ja epäinhimillisissä asuinoloissa laillistamalla näiden epäviralliset asumukset, investoimalla uusien laillistettujen asumusten infrastruktuurin ja asumisolojen parantamiseen ja tarjoamalla riittävästi asianmukaisia leiriytymispaikkoja kiertäville romaneille; kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan vaihtoehtoisesti nykyisin epävirallisissa asumuksissa asuville romaneille pysyviä, ihmisarvoisia, kohtuuhintaisia ja turvallisessa ympäristössä olevia asuntoja, joita ei ole erotettu muista asuinalueista;

39. kehottaa jäsenvaltioita hyväksymään covid-19-kriisin vuoksi kiireellisesti toimenpiteitä, joilla puututaan köyhien romaniyhteisöjen veden, asianmukaisen sanitaation, sähkön ja tarpeellisten infrastruktuurien puuttumiseen; kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan desinfiointitoimenpiteitä myös romanien asumuksissa, kieltämään peruspalvelujen toimittamisen keskeyttämisen pandemian aikana, harkitsemaan haavoittuvassa asemassa olevien ja tulonsa menettäneiden henkilöiden kulutusmenojen tukemista tai maksujen perimisen jäädyttämistä elpymissuunnitelman kattaman kauden loppuun saakka, antamaan taloudellista tukea yksinhuoltajille lastenhoitokustannuksia, vuokranmaksua ja muita kotitalouden kustannuksia varten taloudellisten vaikeuksien lieventämiseksi, erityisesti, kun otetaan huomioon työpaikkojen menetykset;

40. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, ettei yhtäkään romania jätetä jälkeen covid-19-kriisin seurauksena, tukemalla haavoittuvassa asemassa olevia romanityöntekijöitä, erityisesti naisia ja yksinhuoltajia ja soveltamalla romaneja koskevia erityissäännöksiä ja indikaattoreita, kun ne panevat täytäntöön tilapäisiä eurooppalaisia tukivälineitä (esim. SURE ja vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto (FEAD));

41. palauttaa mieleen, että rotujen välistä tasa-arvoa koskevassa direktiivissä[9] säädetään suojelusta ja yhdenvertaisesta kohtelusta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta, mukaan lukien asuminen, joka kuuluu ensisijaisesti kansallisten ja alueellisten hallitusten toimivaltaan; korostaa, että romanien asumiseen liittyvien oikeuksien rikkominen ja romanien heikot mahdollisuudet asumiseen ja saada julkisia

[9] Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29. kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta, 3 artiklan 1 kohdan h alakohta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22).

palveluja vaikuttavat kielteisesti koulutuksen, työllisyyden ja terveyden tuloksiin ja yleisesti sosiaaliseen osallisuuteen; korostaa, että direktiivi on saatettava asianmukaisesti ja tehokkaasti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja pantava asianmukaisesti täytäntöön;

42. korostaa, että toteutettaessa kohdennettuja asumiseen liittyviä toimia on tärkeää luoda osallistumista edistävä menettely, johon romanit otetaan mukaan alusta alkaen; ehdottaa, että asuntopolitiikan olisi perustuttava kustannusten jakamiseen tai siihen, että edunsaajat osallistuvat asumisen ja yleishyödyllisten palveluiden kustannuksiin, ja edunsaajana olevat romanit voisivat itse järjestää omien aloitteidensa toteuttamisen ja osallistua omien asuinalueidensa suunnitteluun[10];

43. kehottaa jäsenvaltioita edistämään alueellisen erottelun torjuntaa ja ottamaan romaniedunsaajat mukaan asumishankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen, jotta voidaan vähentää ja ehkäistä häätöjä, puuttua kodittomuuteen sekä tarjota riittävästi asianmukaisia leiriytymispaikkoja kiertäville romaneille; toteaa, että maantieteellinen eristyneisyys ja asuminen erillään muista estävät etnisiin vähemmistöihin kuuluvia saamasta kunnollisia työpaikkoja riippumatta siitä, kuinka päteviä nämä ovat; toteaa, että on olennaisen tärkeää löytää ratkaisuja häätöongelmaan tekemällä yhteistyötä eri instituutioiden kanssa ja että romanien asumista koskevat toimet olisi sisällytettävä laajempiin kansallisiin toimiin ja lainsäädäntöaloitteisiin, jotka koskevat sosiaalisen asuntotarjonnan tai asumistuen ohjelmia; huomauttaa, ettei henkilöitä saisi häätää tarjoamatta normien mukaista, kohtuuhintaista ja laadukasta korvaavaa asuntoa, joka ei ole erillään muista ja jossa on mahdollisuus käyttää julkisia palveluja; korostaa, että erottelun torjumiseksi olisi kiireellisesti tehtävä julkisia investointeja;

44. kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon alueellisen eriarvoisuuden, erillään asumisen sekä vähäosaisuuden kattavat ja moninaiset piirteet romanien osallisuutta edistävien toimenpiteiden suunnittelussa, kohdentamisessa, täytäntöönpanossa ja seurannassa, sillä alueellinen lähestymistapa voi olla merkittävä sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskevien toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa; suosittaa, että jäsenvaltiot lisäävät toimia, joilla edistetään turvallisen juomaveden, sanitaation- ja jätevesipalvelujen saatavuutta ja asianmukaista elintasoa sekä terveellistä ja turvallista ympäristöä koskevien oikeuksien toteutumista; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan toimintapolitiikkojen yhtenäistäminen romanivastaisuuden torjumiseksi kaikissa sen muodoissa ja tunnustamaan ympäristöön liittyvä syrjintä erityiseksi romanivastaisuuden muodoksi; suosittaa, että ympäristö sisällytetään vuoden 2020 jälkeisen ajan puitekehykseen ja kehottaa komissiota puuttumaan ympäristöön liittyvän syrjinnän eri muotoihin;

45. kehottaa Euroopan unionia ja jäsenvaltioita toteuttamaan edelleen toimia, joilla sovitetaan vuosien 2021–2027 eurooppalaista ohjausjaksoa, ESR+-rahastoa ja kaikkia EU:n rahastoja romanien kansallisten integrointistrategioiden ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisiksi, ja kehottaa jäsenvaltioita ilmoittamaan julkisesti, kuinka suuri osuus niiden kansallisista talousarvioista osoitetaan tätä varten ja julkaisemaan rahoitettuja hankkeita koskevan luettelon;

[10] A Meta-Evalution of Interventions for Roma Inclusion, yhteinen tutkimuskeskus, 2019, Euroopan unionin julkaisutoimisto.

46. tuomitsee asunnon vuokraamisen tai työnhaun yhteydessä tapahtuvan kaikenlaisen syrjinnän; palauttaa tämän vuoksi mieliin rotujen välistä tasa-arvoa koskevan direktiivin mukaisen jäsenvaltioiden velvoitteen nimetä erikoistunut elin, jonka tehtävänä on edistää kaikkien ihmisten yhdenvertaista, rotuun tai etniseen alkuperään perustuvasta syrjinnästä vapaata kohtelua; kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan kansallisten tasa-arvoa edistävien elinten riippumattomuutta, resursseja, toimivaltaa ja valtuuksia, jotta voidaan tehostaa romaneihin kohdistuvan syrjinnän, myös institutionaalisen syrjinnän, torjuntaa panemalla täytäntöön komission suositus tasa-arvoelimiä koskevista normeista[11];

47. kehottaa jäsenvaltioita puuttumaan asumiseen ja kodittomuuteen liittyviin kysymyksiin toteuttamalla toimenpiteitä, kuten kehittämällä sosiaalista asuntokantaa tai edistämällä syrjimätöntä pääsyä sosiaalisiin vuokra-asuntoihin, tai tukemalla onnistuneita hankkeita, kuten romaniperheille annettavia pienluottoja; korostaa ”asunto ensin” -hankkeiden lupaavaa toimintamallia kodittomuuden estämisessä ja torjunnassa; suosittaa jäsenvaltioita harkitsemaan siirtymistä portaikkomallin soveltamisesta palveluntarjonnassa malliin, jossa asuminen asetetaan etusijalle ja jossa asunnon tarjoamisen lisäksi tuetaan työllisyyden, koulutuksen, terveyden ja yhteisöjen kehityksen osa-alueita; kehottaa jäsenvaltioita keskittymään köyhyydessä elävien henkilöiden, myös romanien, tukemista koskeviin toimintapolitiikkoihin, jotta nämä voisivat saada tavallisia ihmisarvoisia työpaikkoja; kehottaa jäsenvaltioita keskittymään erityisesti nuoriin, jotta nämä suorittavat loppuun toisen asteen koulutuksen;

48. panee merkille, että yhteisiä säännöksiä koskevassa asetuksessa[12] otettiin käyttöön romaneja koskeva erityinen rahoitusprioriteetti ja että romanien osallisuuden edistämistä koskevista maakohtaisista suosituksista tuli edellytys sen edistämiselle tarkoitetun rahoituksen myöntämiselle; kehottaa jäsenvaltioita ja komissiota varmistamaan, että näiden muutosten seurauksena laaditaan erityisiä hankkeita, joiden tavoitteena on tukea romaneja paikan päällä[13] riippumatta alueen luokasta; kehottaa komissiota seuraamaan strategioiden täytäntöönpanoa järjestämällä säännöllisesti kokouksia jäsenvaltioiden kanssa ja julkaisemaan raportteja täytäntöönpanoon käytettyjen määrärahojen jakamisesta; kehottaa komissiota noudattamaan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksessa jäsenvaltioille ja komissiolle osoitettuja suosituksia[14] ja tutkimaan, miksi käyttöaste on alhainen joissakin jäsenvaltioissa;

49. pitää valitettavana, että käytettävissä olevien rahoitusvälineiden ja romanien sosioekonomiseen kehitykseen ja osallisuuden edistämiseen liittyvien strategisten suunnitelmien ja tavoitteiden välinen yhteys on heikko; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan

[11] EUVL L 167, 4.7.2018, s. 28.
[12] Liitteessä XI oleva ennakkoehtoja koskeva osa I: temaattiset ennakkoehdot, investointiprioriteetti 9.2, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta 17. joulukuuta 2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013 (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).
[13] Mirga-Kruszelnicka Anna, Revisiting the EU Roma Framework: Assessing the European Dimension for the Post-2020 Future, Open Society Institute, kesäkuu 2017, s. 17.
[14] Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 14/2016 ”Romanien integrointia edistävät EU:n toimintapoliittiset aloitteet ja rahoitustuet: edistys on ollut viime vuosikymmenellä huomattavaa, mutta käytännön tasolla tarvitaan lisätoimia”, 2016.

käyttöön tehokkaita seuranta- ja valvontamekanismeja, jotta voidaan varmistaa, että yleisten ohjelmien, mukaan lukien Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastot) kattamien ohjelmien, määrärahoja käytetään asianmukaisesti ja niiden väärinkäyttö estetään; korostaa, että seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan valmistautua tukitoimenpiteiden onnistuneen täytäntöönpanon mahdollisiin riskeihin ja lieventää niitä, ja että sen avulla tuettaisiin edelleen näyttöön perustuvia poliittisia aloitteita ja tehostettaisiin tavoitteiden asettamista ja resurssien jakamista; palauttaa mieliin, että tilintarkastustuomioistuin totesi vuonna 2016, että ERI-rahastojen varojen jakoon jäsenvaltioiden kesken sovelletaan indikaattoreita, jotka eivät ole mitenkään erityisen relevantteja romaniväestön kannalta, ja että näillä indikaattoreilla mittaaminen ei ole sopivin tapa määrittää, miten paljon EU:n rahoitusta romanien integrointiin olisi kullekin jäsenvaltiolle osoitettava; korostaa vaihtoehtoisten vaikutustenarviointimenetelmien merkitystä, jotta voidaan kuroa umpeen poliittisen kehyksen ja käytännön täytäntöönpanon välistä kuilua;

50. katsoo, että valtavirtaistaminen on edelleen tärkeää, sillä kohdennetut toimenpiteet eivät yksinään ole riittävän tehokkaita; korostaa sen vuoksi tarvetta valtavirtaistaa edelleen romanien integraation edistämiseen liittyviä näkökohtia EU:n ja kansallisissa politiikkatoimissa;

51. toteaa, että toimien siirtäminen maasta toiseen ei ole mekaaninen prosessi; toteaa, että vaikka tavoitteet, työmenetelmät ja -välineet voidaan siirtää, strategioita ja prosesseja on mukautettava paikalliseen ympäristöön ja nämä edellytykset voivat liittyä institutionaalisiin valmiuksiin, eri tekijöiden tukeen tai paikallisiin oloihin; kehottaa siksi jäsenvaltioita ja komissiota käyttämään asianmukaisesti vaihtoehtoisia vaikutustenarviointimenetelmiä ja vertailemaan jäsenvaltioiden erilaisia tuloksia ja esittämään selityksiä niiden syille;

52. kehottaa Euroopan unionia ja jäsenvaltioita vahvistamaan tietoja ja tutkimusta, jotta voidaan paremmin määritellä risteävä syrjintä ja ymmärtää sitä; kannustaa komissiota seuraamaan romaniyhteisöjen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen monitahoisia näkökohtia käyttämällä Eurostatissa yhdistettyä köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaaraa mittaavaa AROPE-indikaattoria;

53. kehottaa komissiota laatimaan innovatiivisia, vaikutuksiin suuntautuneita ja tietoihin perustuvia lähestymistapoja, joita sovelletaan suoraan seuraavan sukupolven ohjelmissa (vuosien 2021–2027 InvestEU-ohjelma ja ESR+-ohjelma) ja strategioissa (erityisesti vuoden 2020 jälkeisen ajan kattava romanien tasa-arvoa ja osallistamista koskeva EU:n strategia);

54. korostaa, että covid-19-pandemia vaikuttaa eniten kaikkein vähävaraisimpiin, mukaan lukien eri puolilla Eurooppaa olevat romaniyhteisöt; korostaa, että EU:n on keskityttävä kansalaistensa välittömiin tarpeisiin ja tarjottava nopeita ja asianmukaisia ratkaisuja nykyisiin ongelmiin, jotta voidaan vahvistaa koheesiota, lisätä luottamusta EU:n toimielimiin ja noudattaa EU:n arvoja, erityisesti solidaarisuutta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita arvioimaan covid-19-pandemian vaikutuksia romaniyhteisöjen tilanteeseen ja harkitsemaan tehokkaita toimenpiteitä; pitää myönteisenä ehdotusta vahvistaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa, jotta voidaan tukea niitä, jotka tarvitsevat apua eniten; pitää valitettavana, että covid-19-pandemian seurauksena seuraavaa vuosien 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä voidaan joutua

leikkaamaan, mikä vaikuttaa kielteisesti romaniyhteisöjen hyväksi toimiviin kansalaisyhteiskunnan järjestöihin ja vaikuttaa siten myös näiden toimintaan.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	23.6.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 46 –: 5 0: 3
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Atidzhe Alieva-Veli, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Andrea Bocskor, Milan Brglez, Sylvie Brunet, David Casa, Leila Chaibi, Margarita de la Pisa Carrión, Klára Dobrev, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Rosa Estaràs Ferragut, Nicolaus Fest, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Heléne Fritzon, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, France Jamet, Agnes Jongerius, Radan Kanev, Ádám Kósa, Stelios Kympouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Radka Maxová, Sandra Pereira, Dragoş Pîslaru, Manuel Pizarro, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Mounir Satouri, Monica Semedo, Beata Szydło, Eugen Tomac, Romana Tomc, Yana Toom, Marie-Pierre Vedrenne, Nikolaj Villumsen, Marianne Vind, Maria Walsh, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Anna Júlia Donáth, José Gusmão, Pierfrancesco Majorino, Kim Van Sparrentak

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

46	+
EPP	David Casa, Jarosław Duda, Rosa Estaràs Ferragut, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Romana Tomc, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
S&D	Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Heléne Fritzon, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Pierfrancesco Majorino, Manuel Pizarro, Marianne Vind
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Sylvie Brunet, Anna Júlia Donáth, Dragoș Pîslaru, Monica Semedo, Yana Toom, Marie-Pierre Vedrenne
VERTS/ALE	Katrin Langensiepen, Mounir Satouri, Kim Van Sparrentak, Tatjana Ždanoka
ECR	Helmut Geuking, Elżbieta Rafalska, Beata Szydło, Margarita de la Pisa Carrión, Lucia Ďuriš Nicholsonová
GUE/NGL	Leila Chaibi, José Gusmão, Sandra Pereira, Nikolaj Villumsen
NI	Daniela Rondinelli

5	-
ID	Nicolaus Fest, France Jamet, Elena Lizzi, Guido Reil, Stefania Zambelli

3	0
EPP	Andrea Bocskor, Ádám Kósa
RENEW	Radka Maxová

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää

23.6.2020

KULTTUURI- JA KOULUTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

kertomuksesta romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta: romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa (2020/2011(INI))

Valmistelija: Peter Pollák

EHDOTUKSET

Kulttuuri- ja koulutusvaliokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. toteaa, että joissakin jäsenvaltioissa on viime vuosina edistytty vain vähän sosiaalisesti heikommassa asemassa olevien romanilasten koulutuksessa erityisesti poliittisen tahdon puutteen ja romanivastaisuuden vuoksi, joiden takia romanioppilaiden ja -opiskelijoiden ja muiden oppilaiden ja opiskelijoiden väliset erot oppimistuloksissa ovat edelleen suuria; palauttaa mieliin, että yhdenvertaisten lähtökohtien tarjoaminen romanilapsille on olennaisen tärkeää, jotta voidaan katkaista sukupolvelta toiselle siirtyvä köyhyyden kierre; kehottaa jäsenvaltioita soveltamaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa kaikilla politiikan aloilla ja asettamaan romanilasten koulutuksen hallitusohjelmiensa kärkeen, jotta voidaan torjua tehokkaasti romanien köyhyyttä, sosiaalista syrjäytymistä ja romanivastaisuutta;

2. palauttaa mieliin, että romanioppilaat ovat EU:n kansalaisia, minkä vuoksi heillä on samat oikeuden ja velvollisuudet ja heillä olisi oltava yhtäläiset mahdollisuudet ja heidän olisi saatava opetusta yleisopetusta antavassa, korkealaatuisessa ja osallisuutta edistävässä kouluympäristössä kaikilla koulutustasoilla; muistuttaa, että syrjinnän vastaisista lainsäädännöstä ja toimista huolimatta joissakin jäsenvaltioissa on edelleen yleisenä käytäntönä erottaa romanioppilaat erityiskouluihin tai -luokkiin jopa yleisopetusta antavassa kouluympäristössä; vaatii, että erityisesti niissä EU:n jäsenvaltioissa, joissa on merkittävä romaniväestö, otetaan käyttöön tehokkaita erottelua vähentäviä strategioita, jotka perustuvat erottelua vähentäviin arviointiperusteisiin ja osallisuutta edistävää ja kulttuurienvälistä koulutusta koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtoon; muistuttaa, että romaniopettajat ovat olennaisen tärkeässä asemassa erottelua vähentävässä koulutuksessa, ja korostaa tarvetta valistaa opetushenkilöstöä ja antaa opettajille syrjinnänvastaista koulutusta, jotta romanivastaisuus saadaan kitkettyä tehokkaasti opetusalalta;

3. suosittaa, että heikossa asemassa olevien romanioppilaiden opetus olisi aloitettava

mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mieluiten kolmen vuoden iässä, ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion erityiset olosuhteet ja heille olisi tarjottava kohtuuhintaisia, helposti saatavilla olevia ja osallisuutta edistäviä varhaiskasvatus- ja lastenhoitopalveluja, koska korkealaatuinen varhaiskasvatus on tärkeää ja sen tiedetään olevan yhteydessä parempiin oppimistuloksiin ja luovan perustan myöhemmälle sosiaaliselle osallisuudelle; kehottaa jäsenvaltioita laatimaan ja panemaan täytäntöön strategioita ja ohjelmia, joilla pyritään helpottamaan romanien lastenhoitopalveluihin, kouluihin ja yliopistoihin pääsyä, joka on henkilökohtaisen kehityksen ja urakehityksen ennakkoedellytys, ja palauttaa mieliin, että liikunnan tai taidetoiminnan kaltainen harrastustoiminta on erinomainen osallisuutta edistävä keino;

4. pitää ehdottoman tärkeänä, että romanilasten olisi jatkettava koulunkäyntiä ainakin toisen asteen koulutuksen loppuun asti; kehottaa tämän vuoksi jäsenvaltioita varmistamaan riittävän rahoituksen, jotta niiden yleisopetusta koskevilla politiikkatoimilla voidaan vahvistaa koulujen ja opettajien valmiuksia vastata asianmukaisesti romanioppilaiden oppimistarpeisiin; kehottaa komissiota tehostamaan strategiaansa erityisesti analysoimalla toimenpiteitä, joiden onnistumisaste on korkein, helpottamalla parhaiden käytäntöjen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja tuomalla Erasmus+-ohjelmassa esille romanien menestystarinoita, jotta koulunkäynnin keskeyttämisen seurauksena koulujärjestelmän ulkopuolelle jäävien romanilasten määrä vähenisi ja jotta voitaisiin välttää romanilasten jääminen luokalle; korostaa, että olisi tuettava perheitä ja annettava asianmukaista opettajankoulutusta sekä tuettava romanioppilaita ja -opiskelijoita säännöllisesti, oikea-aikaisesti ja varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi tarjoamalla koulutuntien jälkeistä opetusta;

5. kehottaa jäsenvaltioita helpottamaan vaihtamista koulutusväylältä toiselle, myös korkea-asteen koulutukseen, tarjoamalla asianmukaista opinto- ja ammatinvalinnanohjausta sekä tukiohjelmia, valmennusta koulusta työelämään siirtymistä varten sekä apurahojen, avustusten ja lainojen kaltaista taloudellista tukea, jotta romaninuoret voivat hankkia tarvittavan pätevyyden, mukaan lukien digitaaliset ja yrittäjätaidot, integroituakseen tehokkaasti yhteiskuntaan ja työmarkkinoille;

6. palauttaa mieliin, että on erittäin tärkeää, että romanivanhemmat ovat osallisina lastensa koulunkäynnin ja opiskelun kaikissa vaiheissa; kehottaa jäsenvaltioita laatimaan ohjelmia, joilla pyritään saamaan romanivanhemmat osallisiksi lastensa koulunkäyntiprosessiin, koulutukseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen; korostaa, että jäsenvaltioiden valmiudet varmistaa romanivanhempien osallisuus riippuvat paljon useista yhteiskunnallisista ja taloudellisista tekijöistä, ja kehottaa antamaan erityistukea terveydenhuollon, kouluruokailun ja vaatelahjoitusten muodossa romaniperheille, joilla on taloudellisia, yhteiskunnallisia, terveyteen tai asumiseen liittyviä ongelmia;

7. korostaa, että nykyisen covid-19-pandemian yhteydessä toteutetut toimenpiteet vaikuttavat suhteettomasti romanioppilaisiin, koska suuri osa heistä asuu köyhillä ja syrjäisillä asuinalueilla eikä heillä ole mahdollisuuksia saada etä- tai kotiopetusta; kehottaa jäsenvaltioita välttämään tilanteita, joissa näiden romanilasten opetus lakkaa täysin, ja varmistamaan, että he saavat yhtä laadukasta opetusta kuin muutkin oppilaat;

8. kehottaa jäsenvaltioita edistämään romanien kieltä, kulttuuria ja historiaa koulujen opetusohjelmissa strategiana, jolla torjutaan syrjintää, vähennetään kielteisiä asenteita romanitaustaisia henkilöitä kohtaan ja edistetään heidän sosiokulttuurista osallisuuttaan.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	22.6.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 25 –: 3 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Asim Ademov, Isabella Adinolfi, Christine Anderson, Andrea Bocskor, Vlad-Marius Botoş, Ilana Cicurel, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Romeo Franz, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Predrag Fred Matić, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienaß, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Salima Yenbou, Milan Zver
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Pernando Barrena Arza, Loucas Fourlas, Ibán García Del Blanco

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

25	+
PPE	Asim Ademov, Andrea Bocskor, Loucas Fourlas, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Milan Zver
S&D	Ibán García del Blanco, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matić, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Massimiliano Smeriglio
RENEW	Vlad-Marius Botoş, Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva
VERTS/ALE	Romeo Franz, Niklas Nienaß, Salima Yenbou
GUE/NGL	Pernando Barrena Arza, Niyazi Kizilyürek
NI	Isabella Adinolfi

3	-
ID	Christine Anderson, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re

2	0
ECR	Dace Melbārde, Andrey Slabakov

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää

9.7.2020

NAISTEN OIKEUKSIEN JA SUKUPUOLTEN TASA-ARVON VALIOKUNNAN LAUSUNTO

kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle

kertomuksesta romanien kansallisten integrointistrategioiden täytäntöönpanosta: romanitaustaisiin henkilöihin kohdistuvien kielteisten asenteiden torjunta Euroopassa (2020/2011(INI))

Valmistelija: Lívia Járóka

EHDOTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

A ottaa huomioon, että romanit ovat Euroopan suurin etninen vähemmistö ja että EU:ssa asuu noin 6 miljoonaa romanitaustaista ihmistä, joista suurimmalla osalla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus; ottaa huomioon, että englanninkielinen käsite ”Roma” kattaa eri ryhmät, mukaan lukien romat, gypsy-romanit, travellerit, manouchet, aškaalit ja boyashit; ottaa huomioon, että jokaisella ihmisellä EU:ssa on yhtäläinen oikeus ja velvollisuus tulla yhteiskunnan täysivaltaiseksi, aktiiviseksi ja integroituneeksi jäseneksi ja että tilastojen mukaan romanit ovat edelleen vailla ihmisoikeuksia Euroopassa ja noin 80 prosenttia romanitaustaisista elää maansa köyhyysriskirajan alapuolella; ottaa huomioon, että romanit ovat osa Euroopan kulttuuria ja arvoja ja että he ovat osaltaan edistäneet EU:n kulttuurin rikkautta, moninaisuutta, taloutta ja yhteistä historiaa; ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden kulttuuriperinnön suojeleminen ja vahvistaminen on ratkaisevan tärkeä osa sosiaalista yhteenkuuluvuutta; katsoo, että romanitaustaisten henkilöiden on voitava osallistua täysipainoisesti ja heillä on oltava todellista sananvaltaa tilanteensa parantamiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa, arvioinnissa ja seurannassa;

B. ottaa huomioon, että romanitaustaiset naiset ja tytöt joutuvat usein romanivastaisuuteen ja seksismiin liittyvän moniperusteisen syrjinnän ja haitallisten stereotypioiden kohteeksi sekä koko yhteiskunnassa että omissa yhteisöissään; ottaa huomioon, että he ovat yksi jäsenvaltioiden heikoimmassa asemassa olevista ryhmistä, että he asuvat puutteellisesti varustetuissa yhteisöissä, joissa on eriarvoiset mahdollisuudet koulutukseen, työhön, terveyspalveluihin, hanaveden saantiin ja sanitaatioon, ja että he kuuluvat covid-19-pandemian pahiten koettelemiin ryhmiin;

C. ottaa huomioon, että romaniyhteisö on vähemmistö, joka on vaarassa syrjäytyä sosiaalisesti, mikä johtuu epätasa-arvoisesta pääsystä koulutukseen tai alhaisesta koulutustasosta, mikä johtaa työmarkkinoilla vaadittavan pätevyyden puutteeseen ja näin ollen huonompaan elin- ja terveystilanteeseen; ottaa huomioon, että poissaolojen, koulunkäynnin keskeyttämisen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten (NEET) osuus romanien keskuudessa on paljon keskimääräistä suurempi ja että 68 prosenttia romaneista keskeyttää koulunkäynnin, kun Eurooppa 2020 -strategiassa tavoitteena on, että koulunkäynnin keskeyttäjien määrä on enintään 10 prosenttia; ottaa huomioon, että vain 18 prosenttia romanitaustaisista lapsista jatkaa korkea-asteen koulutukseen; katsoo, että tarvitaan parempaa koulutustukea, urasuunnittelua ja koulutuksen ammattilaisten keskuudessa romaniopiskelijoita kohtaan vallitsevien asenteiden muutosta, jotta voidaan parantaa romaniopiskelijoiden ammattitaitoa ja työnsaantimahdollisuuksia;

D. ottaa huomioon, että 72 prosenttia 16–24-vuotiaista nuorista romaninaisista on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella ja että nuorten romanimiesten tapauksessa vastaava luku on 55 prosenttia; ottaa huomioon, että 28 prosenttia kaikista romanitaustaisista naisista, jotka osallistuivat EU-MIDIS II -tutkimukseen, ilmoitti ”kotitaloustyön” pääasialliseksi toiminnaksi, kun vastaava osuus kaikista miehistä oli 6 prosenttia; ottaa huomioon, että romanitaustaisten naisten osuus on suuri verrattuna koko väestön naisiin[49]; ottaa huomioon, että sukupuolistereotypiat, perinteet ja patriarkaaliset rakenteet vahingoittavat naisia ja miehiä, haittaavat naisten oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvon saavuttamista eikä niitä voida koskaan käyttää tekosyynä väkivallalle tai sorrolle; katsoo, että sukupuolinäkökohdat huomioon ottavan koulutuksen välineet stereotypioiden torjumiseksi ovat ratkaisevan tärkeitä jo varhaisesta iästä lähtien;

E. ottaa huomioon, että suuri osa romaniväestöstä itsenäistyy ja perustaa perheen hyvin nuorella iällä; ottaa huomioon, että nuorilla perheellisillä romaninaisilla, jotka asuvat puutteellisesti varustetuissa yhteisöissä, on suuri syrjäytymis- ja marginalisoitumisriski; katsoo, että tätä ilmiötä on käsiteltävä ja torjuttava sukupuolinäkökohdat huomioon ottavilla toimenpiteillä yhdessä romanien kanssa; katsoo, että tarvitaan kohdennettuja ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottavia investointeja erityisesti romanitaustaisiin nuoriin naisiin ja miehiin, jotka solmivat avioliiton, lopettavat koulunkäynnin ja siirtyvät työhön varhaisessa iässä, mikä johtaa siihen, että he saavat vähän ammattitaitoa vaativia työpaikkoja, jotka tarjoavat vähän mahdollisuuksia henkilökohtaiseen kehitykseen; katsoo, että neuvonta, perheen rooli sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskevien oikeuksien tuntemus romanitaustaisten nuorten perheiden tukemisessa ovat siksi ratkaisevan tärkeitä ja edellyttävät kulttuurisesti herkkää työtä, joka perustuu perustietämykseen romanikulttuurin ja valtavirran kulttuurin välisistä kulttuurieroista ja perinteistä;

F. ottaa huomioon, että romanitaustaiset naiset ovat erityisen alttiita köyhyydelle, sosiaaliselle syrjäytymiselle ja vakavalle puutteelle; ottaa huomioon, että heillä ei ole mahdollisuutta saada asuntoa ja koulutusta, heidän työllistymisensä on huomattavasti heikompaa sekä romanimiehiin että koko väestöön verrattuna ja että heidän terveysoikeuksiaan loukataan edelleen; ottaa huomioon, että hlbti-romanien, vammaisten romaninaisten ja ikääntyneiden romanien erityistarpeet ovat edelleen

[49] Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus, Perusoikeusvirasto (2016).

vakavasti alihoidettuja;

G. ottaa huomioon, että romanitaustaisten naisten työllisyysaste on paljon alhaisempi (16 prosenttia) kuin romanitaustaisten miesten (34 prosenttia); toteaa, että vertailussa sukupuolten välinen ero koko väestön keskuudessa on edelleen huomattava mutta ei yhtä suuri kuin romanitaustaisten henkilöiden keskuudessa (71 prosenttia miehistä on työssä ja 57 prosenttia naisista)[50];

H. katsoo, että terveyspalvelujen saatavuus on erityisen tärkeää naisille erityisesti turvallisen, oikea-aikaisen ja täysimääräisen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja niitä koskevien oikeuksien saatavuuden kannalta, koska se on perusta sukupuolten tasa-arvon saavuttamiselle;

I. ottaa huomioon, että Länsi-Balkanilla asuu huomattava määrä romanitaustaisia ihmisiä, joiden elinajanodote, terveys, koulutus, työllisyys ja tilanne ovat huonommat kuin Euroopan unionissa asuvien ihmisten;

J. ottaa huomioon, että romanitaustaiset naiset jäävät jatkuvasti merkityksellisen yhteiskuntaan ja demokratiaan osallistumisen ulkopuolelle ja heillä ei ole edustusta Euroopan parlamentissa ja kansallisissa parlamenteissa eikä alue- ja paikallistasolla; katsoo, että on olennaisen tärkeää tukea romaniväestön keskuudessa sukupuolten tasa-arvon ja vähemmistöjen tasa-arvon edistämistä; katsoo, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen periaatetta on sovellettava romanien tilanteen parantamisen suunnittelussa, täytäntöönpanossa, arvioinnissa ja seurannassa;

K. katsoo, että syrjimättömyyden ja tasa-arvon periaate ovat Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaan kirjattuja perusarvoja; ottaa huomioon, että romanitaustaisilla ihmisillä on erityisiä vaikeuksia saada julkisia palveluja työllisyyden, asumisen ja koulutuksen alalla varhaislapsuudesta alkaen; toteaa, että tällaisella syrjinnällä on vieläkin suurempi vaikutus naisiin, koska heidän on usein hoidettava suuri osa kotitöistä; ottaa huomioon, että seksuaalisesta suuntautumisesta johtuvan syrjinnän uhrien erityistarpeiden huomioon ottamisessa on edelleen erittäin vakavia puutteita;

L. ottaa huomioon, että covid-19-kriisin taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset ovat vaikuttaneet merkittävästi romaniyhteisöön; ottaa huomioon, että monet ovat menettäneet päivittäiset tulolähteensä ja että sosiaalietuuksien saatavuutta on rajoitettu, mitä on usein vaikeutettu karanteenitoimenpiteillä; ottaa huomioon, että romaniväestöön kohdistuvien viharikosten ja syrjinnän määrä on lisääntynyt tietyillä alueilla pandemian aikana ja muodostaa suhteettoman riskin naisille ja tytöille;

1. pitää valitettavana, että romaninaisten voimaannuttamisessa ja osallistamisessa ei ole edistytty juuri lainkaan sen jälkeen, kun vuoteen 2020 ulottuva EU:n puitekehys romanien integraatiota edistäville kansallisille strategioille hyväksyttiin;

2. kehottaa komissiota varmistamaan, että romanitaustaiset naiset ja tytöt otetaan mukaan sukupuolten tasa-arvoa koskevan strategian täytäntöönpanoon ja politiikan suunnittelun kaikkiin vaiheisiin kaikilla EU:n politiikan aloilla, mukaan lukien EU:n elpymissuunnitelma ja vahvistettu monivuotinen rahoituskehys vuosiksi 2021–2027

[50] Toinen Euroopan unionin vähemmistöjä ja syrjintää koskeva tutkimus, Perusoikeusvirasto (2016).

strategian moniperusteisen monialaisuuden periaatteen mukaisesti; kehottaa komissiota takaamaan sukupuolinäkökulman romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden vuoden 2020 jälkeistä aikaa koskevassa kunnianhimoisessa EU:n kehyksessä; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään ja valtavirtaistamaan seuraaviin romanien integraatiota edistäviin kansallisiin strategioihin sukupuolinäkökohdat ja lapset huomioon ottavan lähestymistavan, joka perustuu romanitaustaisten naisten ja lasten tarpeiden analysointiin sekä kohdennettuihin toimiin, joissa keskitytään romanitaustaisten naisten oikeuksiin, voimaannuttamiseen ja sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseen;

3. kehottaa jäsenvaltioita saavuttamaan tehokkaita tuloksia romanien integraatiota edistäviä kansallisia strategioita tukevien paikallisten toimenpiteiden täytäntöönpanossa neljällä keskeisellä alalla: koulutus, työllisyys, terveydenhoito ja asuminen; kehottaa siksi jäsenvaltioiden hallituksia, paikallisviranomaisia ja tarvittaessa EU:n toimielimiä ottamaan romaninaiset mukaan naisjärjestöjen, romanien kansalaisjärjestöjen ja asiaankuuluvien sidosryhmien kautta romanien integraatiota edistävän strategian valmisteluun, täytäntöönpanoon, arviointiin ja seurantaan sekä luomaan yhteyksiä sukupuolten tasa-arvoa edistävien elinten, naisten oikeuksia ajavien järjestöjen ja sosiaalisen osallisuuden strategioiden välille, jotta voidaan rakentaa luottamusta yhteisöihin ja varmistaa paikallisen kontekstin tuntemus; kehottaa lisäksi komissiota käsittelemään sukupuolten tasa-arvoa koskevia kysymyksiä johdonmukaisella tavalla Eurooppa 2020 -strategian ja kansallisten uudistusohjelmien täytäntöönpanossa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita torjumaan romanivastaisuutta yhtenä rasismin muotona, joka voi johtaa rakenteelliseen syrjintään;

4. kehottaa komissiota esittämään romanien osallistamista koskevasta EU:n prosessista kaavion, joka sisältää saavutukset, vaaditut tavoitteet ja erityiset toimenpiteet niiden toteuttamiseksi, täytäntöönpanotoimenpiteiden nykytilan ja seuraavaksi toteutettavat toimenpiteet;

5. korostaa tarvetta kunnioittaa romanitaustaisten naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja niitä koskevia oikeuksia, joihin kuuluu muun muassa pyrkimys parantaa heidän mahdollisuuksiaan saada kattavaa seksuaalikasvatusta, lääkärintarkastuksia, raskaudenaikaista ja synnytyksen jälkeistä hoitoa ja perhesuunnittelua, mukaan lukien turvallinen ja laillinen abortti; tuomitsee jyrkästi romanitaustaisten naisten etnisen erottelun äitiysterveydenhuollon palveluissa; kehottaa jäsenvaltioita kieltämään viipymättä kaikenlaisen etnisen erottelun terveyspalveluissa, äitiysterveydenhuollon palvelut mukaan luettuina; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan vaikuttavat ja oikea-aikaiset oikeussuojakeinot kaikille pakkosteriloinnin uhreille myös ottamalla käyttöön tehokkaita korvausjärjestelmiä;

6. kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään romanien integraatiota edistäviin kansallisiin strategioihin ja kohdennettuihin toimiin, joilla puututaan poissaoloihin ja koulunkäynnin keskeyttämiseen, pääsyn erottelemattomien koulutusohjelmien ja erityisesti varhaiskasvatuksen, aikuiskoulutuksen ja elinikäisen oppimisen piiriin, jotta romaninaiset saadaan mukaan koulutukseen ja sitä kautta työmarkkinoille; kehottaa jäsenvaltioita sisällyttämään romaninaisten ja -tyttöjen voimaannuttamisen horisontaaliseksi tavoitteeksi kaikkiin romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden painopistealoihin ja aktiivisesti kannustamaan heidän osallistumistaan yhteiskunnan toimintaan ja julkiseen elämään; kehottaa jäsenvaltioita puuttumaan

romanitaustaisiin naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan, mukaan lukien lapsi- ja pakkoavioliitot, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja niitä koskevien oikeuksien epääminen, pakkosterilointi, poliisiväkivalta tai muut hyväksikäytön muodot;

7. kehottaa siksi jäsenvaltioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet Istanbulin yleissopimusta, tekemään niin kiireellisesti;

8. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sisällyttämään romanitaustaiset tytöt ja naiset selkeämmin työmarkkinapolitiikkaan, nuorisotakuu mukaan luettuna;

9. korostaa tarvetta turvata romanitaustaisten henkilöiden työpaikat ja elämä, jotta vältetään heidän köyhyytensä ja haavoittuvuutensa lisääntyminen entisestään tämän ajanjakson jälkeen; kehottaa siksi panemaan täytäntöön Kansainvälisen työjärjestön yleissopimukset nro 190 ja 189, jotta voidaan vahvistaa työntekijöiden ja erityisesti naisten oikeuksia epävirallisen talouden lopettamiseksi;

10. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön 9. joulukuuta 2013 annetussa neuvoston suosituksessa51 vahvistetut toimenpiteet, joilla edistetään etnistä vähemmistöä edustavien henkilöiden, kuten romanitaustaisten ja erityisesti naisten, työllistymismahdollisuuksia julkishallinnossa;

11. korostaa, että sukupuolten välinen kuilu romanitaustaisten henkilöiden osallistumisessa työmarkkinoille voi selittyä sillä, että naiset tekevät enemmän kotitaloustyötä pääasiallisena toimintanaan; kehottaa jäsenvaltioita torjumaan romanitaustaisiin naisiin kohdistuvia etnisiä ja sukupuoleen perustuvia stereotypioita;

12. kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan yrityksiä ja erityisesti paikallisia yrityksiä vahvempaan sitoutumiseen ja harkitsemaan yhteiskunnallisten yritysten kehittämisen tukemista kestävien työpaikkojen luomiseksi romanitaustaisille henkilöille painottaen erityisesti naisia;

13. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita laatimaan todellisen rahoitussuunnitelman, jotta naiset ja erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat naiset vapautetaan miesten harjoittamasta ja seksuaalisesta väkivallasta ja jotta he voivat saada kiireellistä aineellista ja henkistä apua asuntojen saatavuuden, psykologisen ja taloudellisen seurannan ja taloudellisen riippumattomuuden tukemisen alalla;

14. korostaa, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleville naisille sekä ihmiskaupan ja prostituution uhreille on annettava erityistä apua, jotta he voivat saada tarvittavaa hoitoa ja turvaa päästäkseen pois seksuaalisesta hyväksikäytöstä;

15. odottaa tulevaa ihmiskaupan hävittämistä koskevaa EU:n strategiaa, koska romanitaustaiset naiset ja tytöt ovat erityisen haavoittuvia; korostaa, että tarvitaan selkeä sukupuolinäkökulma ja uhrien oikeuksiin keskittyvä näkökulma, mukaan lukien toimenpiteet ja strategiat kysynnän vähentämiseksi; kehottaa edelleen neuvostoa aloittamaan neuvottelut horisontaalisesta syrjinnän vastaisesta direktiivistä, koska se on edellytys tasa-arvon saavuttamiselle EU:ssa;

[51] EUVL C 378, 24.12.2013, s. 1.

16. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita kehittämään julkisia toimintapolitiikkoja, joilla luodaan ympäristö, jossa romanitaustaiset henkilöt voivat luottavaisesti ilmoittaa syrjivästä kohtelusta, myös syrjivästä etnisestä profiloinnista, ja tietää, että toimivaltaiset viranomaiset ottavat heidän valituksensa vakavasti ja käsittelevät niitä;

17. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan romanien oikeussuojan saatavuutta keskittyen moniperusteisen syrjinnän uhreihin (naiset, hlbti-henkilöt, romanit ilman kansalaisuutta) sekä vahvistamaan tasa-arvoelinten valmiuksia käsitellä romanitaustaisten henkilöiden syrjintää;

18. kehottaa jäsenvaltioita torjumaan romanitaustaisten miesten ja naisten alueellista eriytymistä, pakkohäätöjä ja asunnottomuutta; panee huolestuneena merkille, että komission vuoden 2019 täytäntöönpanokertomuksen52 mukaan asuminen on toimintapolitiikan ala, jolla on vähiten esimerkkejä useille maille yhteisistä lupaavista lähestymistavoista; kehottaa siksi jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla parannetaan merkittävästi asuinoloja avoimilla toimintapolitiikoilla, ja pyrkimään pitkällä aikavälillä eroon eriytymisestä sen sijaan, että parannetaan laatua eriytyneissä ympäristöissä; korostaa, että romanitaustaiset edunsaajat on otettava mukaan yhteisöllisten ja yksilöllisten asumisvaihtoehtojen suunnitteluun ja täytäntöönpanoon;

19. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että säästötoimenpiteet eivät vaikuta suhteettomasti romani- ja travellerinaisiin ja että budjettipäätökset perustuvat ihmisoikeusperiaatteisiin; kannustaa jäsenvaltioita perustamaan kohdennettuja ja räätälöityjä ohjelmia, joilla tuetaan romanitaustaisia naisia ja lisätään heidän osallistumistaan koulutuksen (mukaan lukien kulttuurinen, historiallinen ja yhteiskunnallinen koulutus), ammatillisen toiminnan, terveyden suojelun ja paremman asumisen avulla sekä puututaan kaikkiin osa-alueisiin, joilla syrjintää mahdollisesti esiintyy; kehottaa komissiota harkitsemaan uutta rahoitusvälinettä tai alaohjelmaa, joka liittyy olemassa olevaan EU:n koulutus- ja sosiaalialan rahoitusohjelmaan ja joka on tarkoitettu kohdennettuun ja räätälöityyn tukeen laadukkaan koulutuksen tarjoamisessa romanitaustaisille oppilaille ja erityisesti tytöille;

20. korostaa, että on tärkeää kannustaa romanitaustaisia nuoria saattamaan päätökseen korkea-asteen koulutus, jotta parannetaan heidän työllistymisnäkymiään ja osallistumistaan yhteiskuntaan;

21. kehottaa jäsenvaltioita korostamaan enemmän kansallisissa strategioissaan sosiaalisen osallisuuden alueellisuutta ja ottamaan kohteeksi köyhimmät mikroalueet monitahoisten ja yhdennettyjen kehitysohjelmien kautta;

22. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita toteuttamaan sukupuolivaikutusten arviointeja suunnitellessaan erityistoimenpiteitä romaniväestön osallistamista koskevien kansallisten strategioiden yhteydessä;

23. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että romanitaustaisilla lapsilla on yhtäläiset mahdollisuudet laadukkaaseen ja kohtuuhintaiseen päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen ja lasten kehittymiseen liittyviin palveluihin sekä vanhempien kumppanuuteen perustuvaan koulutukseen, sekä ottamaan uudelleen käyttöön päivähoitoa koskevat Barcelonan tavoitteet ja kehittämään saatavilla olevia, kohtuuhintaisia ja laadukkaita

[52] SWD(2019)0320 final

hoitopalveluita koko elinkaaren ajalle;

24. kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki mahdolliset toimenpiteet, joilla voidaan estää työntekijöiden irtisanominen raskauden tai äitiyden aikana, ja harkitsemaan lasten kasvattamisen tunnustamista eläkeoikeuksien hyväksi laskettavaksi ajanjaksoksi;

25. kehottaa jäsenvaltioita edistämään romanitaustaisten opiskelijoiden verkostoja heidän keskinäisen solidaarisuutensa kannustamiseksi, jotta voidaan lisätä onnistuneiden tapausten näkyvyyttä ja poistaa romanitaustaisten opiskelijoiden eristyneisyys;

26. kehottaa jäsenvaltioita kannustamaan romanitaustaisten perheiden osallistumista kouluihin, arvioimaan kouluja, joissa romanitaustaiset lapset ja nuoret opiskelevat, ja tekemään kaikki tarvittavat muutokset, joilla varmistetaan kaikkien integroituminen koulutukseen ja koulumenestys; huomauttaa, että romanitaustaisiin tyttöihin olisi kohdistettava erityistoimia akateemisen yhteisön validoimien onnistuneiden tapausten perusteella;

27. huomauttaa, että koko Euroopassa, Balkanin alue mukaan luettuna, olisi vaihdettava ja edistettävä jäsenvaltioiden parhaita käytäntöjä, jotka koskevat muun muassa asumisen ja liikkuvuuden tukemisen rakennetta, terveydenhuoltopalvelujen saatavuutta, seksuaali- ja lisääntymisterveys ja niitä koskevat oikeudet sekä sairausvakuutus mukaan luettuina, veropolitiikkaa ja varhaislapsuuden palvelujen edistämistä; toteaa, että veropolitiikkaa olisi optimoitava romanitaustaisten naisten työmarkkinoille osallistumista koskevien kannustimien vahvistamiseksi;

28. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että romanitaustaisten naisten ja lasten perusoikeuksia kunnioitetaan käyttäen erilaisia keinoja, kuten tiedotuskampanjoita, ja varmistamaan, että romanitaustaiset naiset ja tytöt ovat tietoisia oikeuksistaan, jotka perustuvat sukupuolten tasa-arvoa ja syrjintää koskevaan voimassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön, sekä torjumaan edelleen patriarkaalisia ja seksistisiä perinteitä;

29. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annetut nykyiset ja tulevat maakohtaiset suositukset, mukaan lukien romanitaustaisia naisia koskevat toimenpiteet kumppanuussopimuksissa; korostaa lisäksi, että on kerättävä järjestelmällisesti luotettavia ja eriteltyjä tietoja ja vaikutusindikaattoreita, jotta voidaan hyödyntää politiikan kehitystä ja varmistaa, että edistymistä mitataan ja seurataan; muistuttaa valmiuksien kehittämisen merkityksestä molemmilla aloilla;

30. korostaa, että romanien integraatiota edistävissä kansallisissa strategioissa on keskityttävä romanitaustaisten naisten voimaannuttamiseen, jotta he voivat hallita omaa elämäänsä siten, että heistä tulee näkyviä muutosvoimia yhteisöissään ja he käyttävät ääntään vaikuttaakseen heihin vaikuttaviin politiikkoihin ja ohjelmiin; korostaa, että romanien integraatiota edistävien kansallisten strategioiden on vahvistettava romanitaustaisten naisten sosioekonomista selviytymiskykyä (eli heidän kykyään sopeutua nopeasti muuttuvaan talousympäristöön) toteuttamalla säästöjä ja estämällä varojen loppuminen.

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	3.7.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 27 –: 7 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Christine Anderson, Simona Baldassarre, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Annika Bruna, Margarita de la Pisa Carrión, Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Maria Noichl, Pina Picierno, Sirpa Pietikäinen, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Christine Schneider, Isabella Tovaglieri, Ernest Urtasun, Hilde Vautmans, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Chrysoula Zacharopoulou
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Abir Al-Sahlani, Elena Kountoura, Terry Reintke, Jadwiga Wiśniewska

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA

27	+
GUE/NGL	Elena Kountoura, Eugenia Rodríguez Palop
PPE	Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Cindy Franssen, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Sirpa Pietikäinen, Christine Schneider, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
Renew	Abir Al-Sahlani, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans, Chrysoula Zacharopoulou
S&D	Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Heléne Fritzon, Lina Gálvez Muñoz, Maria Noichl, Pina Picierno, Evelyn Regner
Verts/ALE	Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ernest Urtasun

7	-
ECR	Margarita de la Pisa Carrión, Andżelika Anna Możdżanowska, Jadwiga Wiśniewska
ID	Christine Anderson, Simona Baldassarre, Annika Bruna, Isabella Tovaglieri

0	0

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää

TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

Hyväksytty (pvä)	3.9.2020
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 52 –: 9 0: 5
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Magdalena Adamowicz, Malik Azmani, Katarina Barley, Pernando Barrena Arza, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Evin Incir, Sophia in ‘t Veld, Patryk Jaki, Lívia Járóka, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Birgit Sippel, Sylwia Spurek, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Dragoş Tudorache, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Malin Björk, Klára Dobrev, Nathalie Loiseau, Kostas Papadakis, Domènec Ruiz Devesa, Loránt Vincze

LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ ASIASTA VASTAAVASSA VALIOKUNNASSA

52	+
PPE	Magdalena ADAMOWICZ, Vladimír BILČÍK, Vasile BLAGA, Ioan-Rareş BOGDAN, Lena DÜPONT, Andrzej HALICKI, Balázs HIDVÉGHI, Lívia JÁRÓKA, Lukas MANDL, Nuno MELO, Roberta METSOLA, Nadine MORANO, Paulo RANGEL, Ralf SEEKATZ, Tomas TOBÉ, Loránt VINCZE, Javier ZARZALEJOS
S&D	Katarina BARLEY, Pietro BARTOLO, Caterina CHINNICI, Klára DOBREV, Sylvie GUILLAUME, Evin INCIR, Marina KALJURAND, Juan Fernando LÓPEZ AGUILAR, Javier MORENO SÁNCHEZ, Domènec RUIZ DEVESA, Birgit SIPPEL, Sylwia SPUREK, Bettina VOLLATH, Elena YONCHEVA
RENEW	Malik AZMANI, Anna Júlia DONÁTH, Sophia in 't VELD, Fabienne KELLER, Moritz KÖRNER, Nathalie LOISEAU, Maite PAGAZAURTUNDÚA, Ramona STRUGARIU, Dragoş TUDORACHE
GREENS/EFA	Patrick BREYER, Saskia BRICMONT, Damien CARÊME, Alice KUHNKE, Terry REINTKE, Diana RIBA I GINER, Tineke STRIK
EUL/NGL	Pernando BARRENA ARZA, Malin BJÖRK, Clare DALY, Cornelia ERNST
NI	Laura FERRARA

9	-
ID	Nicolas BAY, Nicolaus FEST, Jean-Paul GARRAUD, Peter KOFOD, Annalisa TARDINO, Tom VANDENDRIESSCHE
ECR	Jorge BUXADÉ VILLALBA, Nicola PROCACCINI
NI	Milan UHRÍK

5	0
ECR	Joachim Stanisław BRUDZIŃSKI, Patryk JAKI, Assita KANKO, Jadwiga WIŚNIEWSKA
NI	Kostas PAPADAKIS

Symbolien selitys:
+ : puolesta
- : vastaan
0 : tyhjää